

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI MEKAANISESTI KIERRÄTETYN UUSIOMUOVIRAACA-AINEEN JÄTTEEKSI LUOKITTELUN PÄÄTTYMISEN ARVIOINTIPERUSTEISTA

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi valtioneuvoston asetus mekaanisesti kierrätetyn uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteista. Asetuksella säädettäisiin yksityiskohtaisista arviointiperusteista sen määrittämiseksi, milloin uusiomuoviraaka-aine ei ole enää jätettä sekä käyttötarkoituksista, joihin arviointiperusteet täyttävää uusiomuoviraaka-ainetta voitaisiin käyttää. Asetuksella mahdollistettaisiin jätteestä valmistetun uusiomuoviraaka-aineen käyttö tuotteena, jolloin uusiomuoviraaka-aineen asetuksen mukaiseen käyttöön ei sovellettaisi jätelainsäädäntöä.

Asetuksen tavoitteena on sujuvoittaa lupakäytäntöjä ja edistää jäteperäisen materiaalin käyttöä. Asetuksella luotaisiin uusiomuoviraaka-aineen valmistajia koskevat yhtenäiset velvoitteet ja kriteerit jäteluokittelun päättämiseksi, kun asetuksen arviointiperusteet olisi otettu käyttöön. Asetuksella tuettaisiin kiertotalouden tavoitteita ja luonnonvarojen kestävä käyttöä. Asetuksen mukaiset vaatimukset täyttävän uusiomuoviraaka-aineen käytöllä voitaisiin korvata raakaöljylähtöistä muoviraaka-aineen valmistusta.

Ehdotettu asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan x.y.20.

PERUSTELUT

1 Johdanto

Jätteen ammattimainen tai laitospainainen hyödyntäminen on ympäristölupavarasta toimintaa, ja siihen voi liittyä myös muita hallinnollisia velvoitteita. Materiaalin luokittelusta jätteeksi seuraa velvoitteita, jotka saattavat osaltaan aiheuttaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia jätteestä valmistettuja raaka-aineita käyttäville toimijoille. Siksi sääntely, jonka mukaisesti toimittaessa tietyn jätteen jätteeksi luokittelu päättyy, nähdään lupamenettelyjen sujuvoittamisen ohella yhtenä keinona jätteiden hyötykäyttöön liittyvän sääntelytaakan vähentämisessä ja kiertotalouden edistämisessä. EU:n jätelainsäädäntö mahdollistaa kansallisten jätteeksi luokittelun päättymistä koskevien säädösten antamisen, jos vastaavia säädöksiä ei ole annettu EU-tasolla.

Jätteeksi luokittelun päättymistä koskevaan säädösvalmisteluun ryhdyttiin jo edellisellä hallituskaudella. Hallituksen vuoden 2016 toimintasuunnitelman mukaan oli selvitettävä kansallisten ei-enää-jätettä-säädösten tarvetta ja vaikuttavuutta sekä käyttöä ja tuloksia eräissä EU-maissa. Toimintasuunnitelman mukaisesti oli valmistettava selvitysten perusteella kansalliset End-of-Waste (EoW) eli ei-enää-jätettä (EEJ) -säädökset valituista jätejakeista tärkeysjärjestyksessä. Kansallisen jätteeksi luokittelun päättymistä koskevan sääntelyn hyötyjä ja haittoja tarkastellaan ympäristöministeriön raportissa ”Jätteeksi luokittelun päättymisen hyödyt ja haitat”¹. Raportin lopputuloksissa painotetaan, että kansallista sääntelyä tulisi ryhtyä valmistelemaan yleisesti käytetyille ja turvallisille jätevirroille.

¹ Kauppila, J. et al. Jätteeksi luokittelun päättymisen hyödyt ja haitat. Ympäristöministeriön raportteja 9/2018. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4786-9>.

Kansallisen ei-enää-jätettä (EEJ) mahdollisuuksista ja tarkoituksenmukaisuudesta mekaanisen muovinkierrätyksen osalta laadittiin muistio vuonna 2020.² Tehdyn selvityksen mukaan uusiomuoviraaka-aineelle todettiin löytyvän jo useita käyttökohteita sekä markkinat, mutta itse uusiomuoviraaka-aineen valmistus tapahtuu ilman tapauskohtaista jätteeksi luokittelun päättymistä koskevaa menettelyä niin kutsutulla harmaalla alueella. Tällöin toiminnalla voi esimerkiksi olla valvontaviranomaisen hyväksyntä kirjallisen lausunnon muodossa, mutta ei valituskelpoista hallintopäätöstä, jossa EEJ-kriteerien täyttyminen on todennettu. Tämän lisäksi uusiomuoviraaka-aineelta havaittiin puuttuvan tarkoituksenmukaiset laatuksiteerit eikä hyödyntämistoimeen sallittuja syöttöpanoksia ollut määritelty. Muistiossa annetun alustavan arvion mukaan muovijätteen mekaanista kierrätystä koskevan kansallisen EEJ-asetuksen valmistelu nähtiin perustelluksi ja tarkoituksenmukaiseksi.

Suomessa on kuusi mekaanisesti muovia kierrättävää laitosta, joista kolme on kunnan ympäristölupaviranomaisen ja loput kolme elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten valvomia. Laitoksista kahdella on olemassa valmistamaansa uusiomuoviraaka-ainetta koskeva tapauskohtainen päätös jätteeksi luokittelun päättämisestä.

19.7.2021 voimaan tulleen jätelain 5 b §:n mukaan, mikäli tietyn jätteen jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteista ei säädetä Euroopan unionin lainsäädännössä tai jätelain 5 b §:n 2 momentin mukaisella valtioneuvoston asetuksella, ympäristölupaviranomainen voi päättää tapauskohtaisesti jätteeksi luokittelun päättymisestä jätelain 5 b §:n 1 momentissa säädettyjen edellytysten perusteella. Edellä mainittujen selvitysten perusteella mekaanisesti kierrätetyn uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteista on perusteltua säätää asetuksella, jolloin asiaa ei enää ole tarve ratkaista tapauskohtaisessa päätöksenteossa jätteeksi luokittelun päättymisestä.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Keskeinen EU-lainsäädäntö

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta (jäljempänä *jätedirektiivi*)

Jätedirektiivissä säädetään toimenpiteistä, joilla suojellaan ympäristöä ja ihmisten terveyttä ehkäisemällä tai vähentämällä jätteen syntymistä sekä jätteen syntymisen ja jätehuollon aiheuttamia haittavaikutuksia ja vähentämällä resurssien käytöstä aiheutuvia kokonaisvaikutuksia ja parantamalla tällaisen käytön tehokkuutta. Jätedirektiivissä säädetty toimenpiteet ovat ratkaisevan tärkeitä siirtymisessä kiertotalouteen ja EU:n pitkän aikavälin kilpailukykyyn takaamisessa. Jätedirektiivissä säädetään jätteen määritelmästä ja muun ohella arviointiperusteista, joiden mukaan määritellään, milloin tietyn jätteen luokittelu jätteeksi päättyy (6 artikla).

Jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2018/851 (jäljempänä *muutosdirektiivi*) muutettiin osittain jätedirektiivin jätteeksi luokittelun päättymistä koskevaa 6 artiklaa. Artiklan 1 kohdan mukaan jätteeksi luokittelun päättymisen tulee täyttää seuraavat edellytykset: a) ainetta tai esinettä on määrä käyttää erityisiin tarkoituksiin, b) aineelle tai esineelle on olemassa markkinat tai kysyntää, c) aine tai esine täyttää tiettyjen tarkoitusten mukaiset tekniset vaatimukset ja on tuotteisiin sovellettavien olemassa olevien säännösten ja standardien mukainen, ja d) aineen tai esineen käytöstä ei

² Salminen, J. et al. 2020. Muistio kansallisten EoW-menettelyiden mahdollisuuksista mekaanisen muovinkierrätyksen edistämiseksi. Osoitteessa: https://muovitiekartta.fi/userassets/uploads/2019/03/Muovien-mekaaninen-kierra%CC%88tys-Suomessa_muistio.pdf.

aiheudu haitallisia kokonaisvaikutuksia ympäristölle tai ihmisten terveydelle. Artiklan 2 kohdan mukaan komissio voi tarvittaessa hyväksyä täytäntöönpanosäädöksellä EU:n laajuisia yksityiskohtaisia perusteita mainittujen edellytysten soveltamisesta tiettyihin jätelajeihin. Niillä on varmistettava ympäristön ja terveyden suojelun korkea taso sekä edistettävä luonnonvarojen harkittua ja järkevää käyttöä. Niihin on sisällytettävä seuraavat tiedot: a) jättemateriaalit, jotka on sallittua toimittaa hyödyntämistoimeen, b) sallitut käsittelyprosessit ja -tekniikat, c) sovellettavien tuotestandardien mukaiset laatuvaatimukset materiaaleille, joita ei hyödyntämistoimen seurauksena enää luokitella jätteeksi, mukaan lukien tarvittaessa epäpuhtauksien raja-arvot, d) hallintajärjestelmille asetettavat vaatimukset osoittaa noudattavansa jätteeksi luokittelun päättymistä koskevia perusteita, mukaan lukien laadunvalvontaa ja omavalvontaa sekä akkreditointia koskevat perusteet, jos tämä on asianmukaista ja e) vaatimustenmukaisuusilmoitusta koskeva vaatimus.

Jos unionin tasolla ei ole vahvistettu yksityiskohtaisia perusteita, jäsenvaltiot voivat artiklan 3 kohdan mukaan kansallisesti laatia sellaisia. Kansallisten perusteiden on oltava 2 kohdassa säädettyjen vaatimusten mukaisia ja niissä on otettava huomioon aineen tai esineen mahdolliset haittavaikutukset ympäristöön ja ihmisten terveyteen. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava kansallisista perusteista komissiolle teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisesti. Artiklan 4 kohta mahdollistaa lisäksi jäsenvaltioiden jätteeksi luokittelun päättymistä koskevan tapauskohtaisen päätöksenteon tilanteessa, jossa ei ole vahvistettu unionin laajuisia tai kansallisen tason yksityiskohtaisia perusteita. Tapauskohtaisista päätöksistä ei tarvitse ilmoittaa komissiolle. Jäsenvaltiot voivat asettaa tiedot niistä julkisesti saataville sähköisesti.

Artiklan 5 kohta edellyttää, että niiden, jotka käyttävät ensimmäistä kertaa sellaisia materiaaleja, jotka ovat lakanneet olemasta jätettä ja joita ei ole saatettu markkinoille ja niiden, jotka saattavat materiaaleja markkinoille ensimmäistä kertaa sen jälkeen, kun ne ovat lakanneet olemasta jätettä, on varmistettava materiaalien olevan sovellettavan kemikaali- ja tuotelainsäädännön mukaisia. Artiklan 1 kohdan mukaisten edellytysten on täytyttävä ennen kuin kemikaali- ja tuotelainsäädäntöä sovelletaan tällaisiin materiaaleihin.

Euroopan komission käynnistämä EEJ-kriteerien valmistelu

Keväällä 2022 Euroopan komissio ilmoitti aloittavansa Euroopan unionin laajuisten EEJ-kriteerien valmistelun muovijätteelle. Valmistelusta vastaa Joint Research Centre (JRC).

Kiertotalouden toimintasuunnitelman mukaisesti komissio teetti selvityksen³ jätevirtojen rajauksista, joille EU-laajuisten EEJ- tai sivutuotekriteerien laatiminen olisi mahdollista. Selvityksessä esitetään, että EU-laajuisia EEJ-sääntelyä tulisi alkaa valmistelevaan merkittävimmille muovipolymeerivirroille. Näiden tulosten pohjalta Euroopan komissio ilmoitti aloittavansa Euroopan unionin laajuisten EEJ-kriteerien valmistelun mekaanisesti kierrätetyille muovijätteelle huhtikuussa 2022. Valmistelun lähtökohtana on vuonna 2014 julkaistu raportti⁴ EU-laajuisen EEJ-kriteerien mahdollisesta toteutustavasta. Valmistelun kick-off-tilaisuus järjestettiin 31. toukokuuta 2022.

Kick-off-tilaisuuden jälkeen JRC käynnisti sidosryhmien kuulemisprosessin tarvittavan tiedon keräämiseksi. Palautekyselyllä kerättiin näkemyksiä erityisesti vuoden 2014 raportissa esitetystä asetuksen mahdollisesta toteuttamistavasta. Keväällä 2023 JRC esitteli järjestämässään sidosryhmätilaisuudessa valmistelevia kriteerejä

³ Orveillon et al. 2021: [Scoping possible further EU-wide end-of-waste and by-product criteria](#).

⁴ Villanueva & Eder 2014: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC91637>

koskien muovijätteen kierrätystä, jotka aikaisemmasta poiketen valmistellaan^{4 (30)} koskemaan mekaanisen kierrätyksen lisäksi kemiallisesti kierrätystä. Tämän jälkeen JRC aloitti sidosryhmien kuulemisen, joka päättyi syyskuussa 2023. Ympäristöministeriö yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa laati Suomen vastaukset JRC:n tietopyyntöihin. Lisäksi elokuussa 2022 ja kesäkuussa 2023 järjestettiin kahdenvälinen tapaaminen ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen sekä JRC:n kanssa. Tapaamisissa esiteltiin tarkemmin luonnosta Suomen kansalliseksi asetukseksi ja annettiin palautetta koskien JRC:n valmistelutyötä. Kansallisten asetuksen valmistelua jatkettiin, sillä EU-laajuisten EEJ-kriteerien antamiseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia; aiemmin muovijätteitä ja paperijätteitä koskevien unioninlaajuisten EEJ-asetusten valmistelu oli päättynyt tuloksettomana. Lisäksi EU-laajuisten EEJ-asetusten valmistelussa tulee ottaa huomioon vastaavat kansalliset EEJ-asetukset. Jos Suomella olisi valmisteltuna kansallinen säädös EEJ-kriteereistä, Suomi voisi tuoda näkökantojaan ja perusteluitaan aktiivisesti esille ja ne todennäköisesti tulisivat EU-valmistelun jatkuessa paremmin huomioituiksi, sillä vain joillakin muilla EU-mailla on muovijätteitä koskevia kansallisia EEJ-asetuksia.

REACH -asetus⁵

Jätelain 5 b §:n 4 momentin mukaan jätteeksi luokittelun päätyttyä materiaalin markkinoille saattajan on varmistettava, että materiaali on kemikaali- ja tuotelainsäädännön mukaista. Jos materiaalia ei ole saatettu markkinoille, varmistamisvelvollisuus on materiaalin ensimmäisellä käyttäjällä.

Kun aine tai esine lakkaa olemasta jätettä, se voidaan joutua rekisteröimään REACH-asetuksen mukaisesti. REACH-asetuksen mukaan monomeerien, kuten eteenin tai propeenin, valmistajien tai maahantuojaen on rekisteröitävä ne. Polymeerejä, kuten polyeteeniä tai polypropeenia, ei puolestaan tarvitse erikseen rekisteröidä REACH-asetuksen mukaan. Aineisiin, joita käytetään monomeereinä polymeerien valmistuksessa, ei sovelleta REACH-asetuksen mukaista lupamenettelyä, jos ne ovat väli tuotteita. Polymeerit puolestaan voivat kuulua REACH-asetuksen mukaisen lupamenettelyn piiriin. Monomeerit, polymeerin valmistamisessa käytettävät muut aineet ja itse polymeerit voivat kuulua REACH-asetuksen rajoitusten piiriin. Monomeeriä koskevia rajoituksia sovelletaan polymeereihin vain silloin, jos reagoimattoman monomeerin pitoisuus polymeerissä ylittää tietyt pitoisuusrajat, jotka monomeerille on lueteltu asetuksen liitteessä XVII.

Polymeerit on vapautettu REACH-asetuksen rekisteröintivaatimuksesta. Kuitenkin REACH-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan polymeerien valmistajan tai maahantuojan (tässä tapauksessa kierrättäjän) on toimitettava kemikaalivirastolle rekisteröinti monomeeriaineesta (-aineista) tai muusta aineesta (aineista), joita jokin toimitusketjun aiempi toimija ei ole vielä rekisteröinyt, jos

(a) polymeerin painosta (p/p) 2 prosenttia tai enemmän koostuu tällaisesta monomeeriaineesta (-aineista) tai muusta aineesta (aineista), joka on monomeeriyksikköjen ja kemiallisesti sidottujen aineiden muodossa ja

(b) tällaisen monomeeriaineen (-aineiden) tai muun aineen (aineiden) määräksi tulee yhteensä vähintään yksi tonni vuodessa (tässä yhteydessä kokonaismäärä on monomeerin tai muun sellaisen aineen kokonaismäärä, joka sitoutuu polymeeriin kemiallisesti).

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006 kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta

Lisäksi monomeeri- tai muita aineita ei tarvitse rekisteröidä, jos ne on rekisteröity aiemmin ja rekisteröityjä aineita koskevat tiedot ovat hyödyntämistä harjoittavan yrityksen saatavilla (2 artiklan 7 kohdan d alakohta, hyödyntämispoikkeus). Hyödyntämispoikkeus ei edellytä sitä, että aineen olisi rekisteröinyt saman toimitusketjun toimija. 5 (30)

POP -asetus⁶

POP-asetuksessa säädetään pysyvien orgaanisten yhdisteiden markkinoille saattamisesta ja jätehuollosta. POP-asetus kieltää sellaiset jätteiden loppukäsittely- ja hyödyntämistoimet, jotka voivat johtaa asetuksen soveltamisalaan kuuluvien aineiden hyödyntämiseen, kierrätykseen, talteenottoon tai uudelleenkäyttöön – yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. POP-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien aineiden sekä niitä sisältävien tuotteiden markkinoille saattaminen on pääsääntöisesti kielletty, ellei kyse ole tahattomasta vierasainejäämästä. Aineita ja esineitä, jotka ovat lakanneet olemasta jätteitä, koskevat samat pitoisuusrajat kuin muitakin tuotteita. Näin ollen asetuksen raja-arvoja ja vaatimuksia aineiden valmistukselle, markkinoille saattamiselle ja käytölle sellaisenaan, seoksissa tai esineissä sovelletaan myös uusiomuoviraaka-aineeseen, joka on lakannut olemasta jätettä. Ympäristöministeriö on julkaissut POP-jätteitä koskevan oppaan: [POP-jätteen tunnistusopas - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](http://www.valtioeuvoisto.fi).

RoHS-direktiivi⁷

RoHS-direktiivillä pyritään yhdenmukaistamaan tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamista sähkö- ja elektroniikkalaitteissa koskevia sääntöjä EU:n alueella. Suomessa RoHS-direktiivi on toimeenpantu lailla vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (387/2013) sekä ympäristöministeriön asetuksella vaarallisten aineiden käytön rajoituksista sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (419/2013).

Sääntely rajoittaa mm. elohopean ja lyijyn käyttöä elektroniikkatuotteissa ja näin suojelee ihmisten terveyttä ja ympäristöä vähentämällä vaarallisten aineiden käyttöä sähkö- ja elektroniikkalaitteissa ja edistää sähkö- ja elektroniikkalaiteromun hyödyntämistä ja loppukäsittelyä ympäristöä säästävällä tavalla.

2.2 Kansallinen lainsäädäntö

Jätelaki

Jätelain (646/2011) muuttamisesta annettu laki (714/2021) tuli voimaan 19.7.2021. Jätelain muutoksella jätelakiin lisättiin uusi 5 b §, jossa säädetään jätteen luokittelun päättymisestä. Pykälän säännöksillä pantiin täytäntöön muutetun jätedirektiivin 6 artikla.

Ehdotettu asetus annettaisiin pääosin jätelain 5 b §:n nojalla. Asetuksen 16 §:ssä ehdotetun ilmoitus- ja raportointivelvollisuuden osalta asetus annettaisiin ympäristönsuojelulain 9 §:n sekä jätelain 10 §:n 4 kohdan nojalla.

Jätelain 5 b §:n 1 momentissa säädetään jätteen luokittelun päättymistä koskevista arviointiperusteista, joiden mukaisesti jäte, joka on kierrätetty tai muuten hyödynnetty, ei ole enää jätettä, jos: 1) sitä on määrä käyttää erityisiin tarkoituksiin, 2) sillä on markkinat tai kysyntää, 3) se täyttää käyttötarkoituksensa mukaiset tekniset vaatimukset ja on vastaaviin tuotteisiin sovellettavien säännösten ja standardien mukainen ja 4) sen käyttö ei kokonaisuutena arvioiden aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1021 pysyvistä orgaanisista yhdisteistä

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/65/EU tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa

Jätelain 5 b §:n 2 momentissa säädetään valtuussäännöksistä, joiden nojalla^{6 (30)} valtioneuvosto voi antaa tarkempia säännöksiä yksityiskohtaisista arviointiperusteista 1 momentissa tarkoitettujen edellytysten soveltamiseksi tiettyihin jätelajeihin. Momentin arviointiperusteita koskevat sisällölliset vähimmäisvaatimukset vastaavat jätedirektiivin 6 artiklan 2 kohdassa säädettyjä vaatimuksia. Arviointiperusteisiin on sisällytettävä vähintään: 1) jätemateriaalit, jotka on sallittua toimittaa hyödyntämistoimeen, 2) sallitut käsittelyprosessit ja -tekniikat, 3) tuotteisiin sovellettavien säännösten ja standardien mukaiset laatuvaatimukset materiaaleille, joita ei hyödyntämisen seurauksena enää luokitella jätteeksi, mukaan lukien tarvittaessa epäpuhtauksien raja-arvot, 4) hallintajärjestelmille asetettavat vaatimukset, joilla osoitetaan jätteeksi luokittelun päättymistä koskevien arviointiperusteiden noudattaminen, mukaan lukien vaatimukset laadunvalvonnasta ja omaavalvonnasta sekä tarvittaessa akkreditoinnista, ja 5) vaatimustenmukaisuudesta ilmoittaminen.

Jätelain 5 b §:n 3 momentin mukaan, jos tietyn jätteen jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteista ei säädetä Euroopan unionin lainsäädännössä tai 2 momentin mukaisella valtioneuvoston asetuksella, ympäristölupaviranomainen voi päättää tapauskohtaisesti jätteeksi luokittelun päättymisestä 1 momentissa säädettyjen edellytysten perusteella. Päätöksenteossa on tarvittaessa noudatettava, mitä 2 momentissa säädetään, ja otettava huomioon materiaalia koskevat epäpuhtauksien raja-arvot sekä materiaalista mahdollisesti aiheutuva vaara tai haitta terveydelle tai ympäristölle. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä ympäristönsuojelulaisissa säädetään ympäristöluvan myöntämisestä tai sen muuttamisesta.

Jätelain 9 §:n 1 momentin nojalla tuotteen valmistajan on jätelain tavoitteiden saavuttamiseksi huolehdittava muun muassa siitä, että valmistuksessa 1) käytetään säästeliäästi raaka-aineita ja raaka-aineina käytetään jätteitä, jätteestä valmistettuja raaka-aineita tai käytettyjä tuotteita tai niiden osia; ja 2) valmistuksessa vältetään ympäristölle ja terveydelle haitallisia aineita sisältävien raaka-aineiden käyttöä ja ne korvataan haitattomammilla raaka-aineilla. Lisäksi 2 momentin nojalla tuotteen valmistajan on tarpeen mukaan huolehdittava siitä, että tuotteessa on sen ominaisuuksia selventävät ja käyttöä, lajittelua, uudelleenkäyttöä, jätehuoltoa ja tuottajavastuun kohdentamista helpottavat merkinnät tai että siihen liitetään tiedot näistä seikoista.

Tuotteita koskevasta asetuksenantovaltuudesta säädetään jätelain 10 §:ssä, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa muun ohella tuotteen valmistajaan, markkinoille saattajaan ja jakelijaan kohdistuvista 9 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyistä tuotantoa ja tuotteita koskevista vaatimuksista tarkempia säännöksiä valvonnan kannalta tarpeellisen tiedon antamisesta viranomaiselle toiminnasta, tuotteesta tai siitä syntyvästä jätteestä. Jätelain 10 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan asetuksella voidaan antaa tarkempia säädöksiä valvonnan kannalta tarpeellisen tiedon antamisesta viranomaiselle toiminnasta, tuotteesta tai siitä syntyvästä jätteestä.

Ympäristönsuojelulaki (527/2014)

Ympäristönsuojelulain 27 §:ssä säädetään yleisestä ympäristölupavelvollisuudesta, jonka mukaisesti ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan tulee olla ympäristölupa. Lupavelvollisista toiminnoista säädetään tarkemmin ympäristönsuojelulain liitteessä 1. Ympäristölupavelvollista toimintaa on esimerkiksi jätteen ammattimainen tai laitostainen käsittely. Toimivaltaisia lupaviranomaisia ovat valtion ympäristölupaviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ympäristönsuojelulain 34 §:n mukaisesti. Lupaviranomaisten toimivallan jaosta säädetään tarkemmin ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2014) 1 ja 2 §:ssä.

Ympäristönsuojelulain 9 §:ssä säädetään asetuksenantovaltuudesta ympäristön ^{7 (30)} pilaantumisen ehkäisemiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa 7 ja 8 §:ssä säädettyjen ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevien velvollisuuksien täsmentämiseksi tarkempia säännöksiä luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen harjoittajien velvollisuudesta toimittaa tietoja valtioneuvoston asetuksessa säädettävälle viranomaiselle toiminnassa käytettävistä raaka-aineista, polttoaineista ja muista kemikaaleista, toiminnassa syntyvistä jätteistä sekä toiminnassa käsitellyistä jätteistä.

2.3 Eräiden muiden maiden lainsäädäntö

Portugali

Portugalissa on toistaiseksi EU-alueen ainoa kansallinen säädös koskien kierrätetyn muovin jätteeksi luokittelun päättymistä. Portugalissa määräyksessä 245/2017 säädetään talteen otettuun muoviin sovellettavista jätteeksi luokittelun päättymistä koskevista kansallisista perusteista. Siinä määritellään jätteeksi luokittelun päättymistä koskevat perusteet talteen otetulle muoville, erityisesti lastuille, agglomeraatille ja rakeille. Määräyksen mukaan talteen otettu muovi lakkaa olemasta jätettä, kun se siirretään muovin tuottajalta toiselle haltijalle, jos se täyttää määräyksessä ja sen liitteessä I olevat reunaehdot sekä on tarkoitettu tuotantoteollisuuden käyttöön.

Määräyksen mukaan tuottajan, maahantuojan ja/tai kauppiaan on toimitettava vaatimustenmukaisuusvakuutus talteen otetun muovin toimituksen seuraavalle haltijalle. Määräyksessä annetaan myös vaatimuksia hallintajärjestelmästä. Sen mukaan tuottajan on käytettävä hallintajärjestelmää, jolla voidaan osoittaa jätteeksi luokittelun päättymisen perusteiden noudattaminen. Hallintajärjestelmään on sisällyttävä muovien koko hyödyntämisprosessia koskeva yksityiskohtainen kuvaus. Hallintajärjestelmässä on lisäksi määriteltävä kullekin perusteelle liitteessä I määritetyt erityiset omavalvontavaatimukset.

Espanja

Espanjassa on annettu ministeriön määräys, jossa määritellään säännöt mekaanisesti kierrätetyn muovijätteen jätteeksi luokittelun päättymiselle. Määräys on ollut notifiointikierröksellä 2022, mutta ei ole vielä voimassa.⁸ Määräyksessä määritellään, mitkä vaatimukset mekaaniseen käsittelyyn soveltuvan kestopuovijätteen on täytettävä, mitä vaatimuksia jätteitä käsittelevien tahojen on täytettävä ja mitkä laatuvaatimukset syntyvän materiaalin on täytettävä hyödyntämistoimen jälkeen sovellettavien tuotestandardien mukaisesti. Lisäksi säädetään hallintajärjestelmästä, jolla varmistetaan, että jätteeksi luokittelun päättymistä koskevia perusteita noudatetaan. Määräys koskee yleisesti kaikkia kestopuoveja.

Asetuksessa erotetaan muovit kahteen eri luokkaan: 1) alkuperänsä mukaan turvallisiksi luokitellut virrat sekä elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvat muovit ja 2) jätevirrat, jotka pitävät sisällään riskin POP-aineista tai muista vaarallisista aineista. Jälkimmäiseen luokkaan kuuluvat mm. sähkö- ja elektroniikkajätteen, romuajoneuvoja sekä rakennus- ja purkujätteen muovit. Kierrättäjän on tiedettävä jätteen alkuperä ja eri muoviluokat on pidettävä erillään. Tämän lisäksi muovijätteen (tai jakeiden) vastaanottoa on valvottava silmämääräisesti riskisten syötteiden tunnistamiseksi. Vaarallista jätettä tai POP-asetuksen raja-arvot ylittäviä muovijätettä ei hyväksytä määräyksen mukaiseen kierrätykseen.

Kierrätetyn muovin katsotaan lakanneen olevan jätettä, kun se lähetetään sen seuraavalla käyttäjälle. Määräyksen mukaan kierrätetty muovijäte on käytettävä suoraan jalostusteollisuudessa. Jokaisen lähetyksen mukana on oltava vaatimustenmukaisuusilmoitus, jonka sisällöstä säädetään määräyksen liitteessä III.

Irlanti

⁸ Komissio on antanut kommentteja notifiointiprosessissa: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/fi/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=357&react=COMMENTS>

Irlannissa ei ole säädetty kansallisesti kierrätetyn muovin jätteeksi luokittelun^{8.(30)} päättymisestä, mutta on annettu useita tapauskohtaisia linjauksia asiasta. Tapauskohtaiset päätökset koskevat mm. muovihuutaleita, kierrätettyjä matalatiheyksisiä polyeteenipellettejä (LDPE), kierrätettyä polyetyleenitereftalaattia (PET) sekä polyetyleenin ja polypropyleenin kierrätyspellettejä. Päätöksissä annetaan määräyksiä mm. syöttöpanokseksi hyväksytyistä jätteistä, niiden käsittelystä sekä lopputuotteen laadusta ja laadunvarmistuksesta. Päätöksissä annetaan myös määräyksiä jätteeksi luokittelun päättymistä koskevan tiedon hallinnasta ja vaatimustenmukaisuusilmoituksesta sekä hyväksytyistä ja kielletyistä käyttökohteista.

Muiden maiden sääntelyn hyödyntäminen

Muovin jätteeksi luokittelun päättymisestä on säädetty kansallisesti Portugalissa ja Espanjassa ehdotus tällaisesta sääntelystä on annettu. Irlannissa on tehty useita tapauskohtaisia päätöksiä, joissa kierrätetty muovijäte lakkaa olemasta jätettä. Lisäksi EU:n tasolla valmistellaan komission asetusta kierrätetyn muovin jätteeksi luokittelun päättymisestä. Olemassa olevasta sääntelystä voidaan ottaa jonkin verran mallia Suomen kansalliseen sääntelyyn. Ensinnäkin asetuksessa on tärkeä painottaa tarkkoja määritelmiä: on määriteltävä mitä tarkoitetaan esimerkiksi muovijätteellä ja uusioraaka-aineella. Lisäksi asetuksessa olisi säädettävä ainakin prosessin syöttöpanoksesta, hyödyntämistoimesta ja hyödyntämistoimen läpikäyneen materiaalin laadunvarmistuksesta sekä siitä, milloin jätteeksi luokittelun päätyminen tapahtuu.

3 Ehdotus asetukseksi

3.1 Asetuksen tavoitteet

Asetuksen tavoitteena on sujuvoittaa käytäntöä ja edistää jäteperäisen materiaalin käyttöä säätämällä valikoiduista muovijätteistä valmistetun uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättymistä koskevista vaatimuksista. Asetuksella tuettaisiin kiertotalouden tavoitteita ja luonnonvarojen kestävää käyttöä. Asetuksen mukaiset vaatimukset täyttävän uusiomuoviraaka-aineen käytöllä voitaisiin korvata raakaöljylähtöistä muoviraaka-aineen valmistusta.

Asetuksessa tarkoitetun uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättävillä arviointiperusteilla voidaan edesauttaa uusioraaka-ainemarkkinoilla toimivien toiminnanharjoittajien tasapuolisia toimintaedellytyksiä luomalla varmuutta siitä, että arviointiperusteet täyttävä uusiomuoviraaka-aine ei ole enää jätettä. Asetus edistää muovijätteen jalostamista ja tuotteistamista sekä luo mahdollisuuksia uusille markkinoille.

Asetuksen tavoitteena on myös selkeyttää uusiomuoviraaka-aineen vientiä toiseen EU:n jäsenvaltioon. Jätteiden kansainvälisten siirtojen menettelyt eivät koske tuotteiksi luokiteltujen materiaalien siirtoja. Viejän velvollisuus on tarvittaessa osoittaa, että kyseessä ei ole jäte. Asetus selkeyttäisi arviointiperusteet täyttävän uusiomuoviraaka-aineen olevan tuote, jota ei koske jätteesiirtoa koskevat menettelyt. On huomioitava, että kansallinen EEJ-asetus on voimassa vain siinä maassa, jossa asetus on annettu. Kansainvälisissä jätesirroissa toiminnanharjoittajan tulee varmistaa kaikkien ao. maiden viranomaisten kanta jätteeksi luokittelun päättymiseen.

3.2 Keskeinen sisältö

Asetuksella säädettäisiin arviointiperusteista, joiden mukaisesti määriteltäisiin, milloin mekaanisesti kierrätetty muovijäte lakkaa olemasta jätettä. Asetuksessa säädettäisiin

myös hyödyntämistoimea koskevista arviointiperusteista, hyödyntämistoimessa sallituista syöttöpanoksista sekä hyödyntämistoimesta saatavan uusiomuoviraaka-aineen sallituista käyttötarkoituksista, joihin arviointiperusteet täyttävää uusiomuoviraaka-ainetta voitaisiin käyttää, sekä tällaisen uusiomuoviraaka-aineen laatuvaatimuksista ja laadunvarmistuksesta.

Asetuksessa säädettyjen arviointiperusteiden käyttöönotto olisi uusiomuoviraaka-aineen valmistajalle vapaaehtoista, ja asetusta sovellettaisiin vain, jos uusiomuoviraaka-aineen valmistaja ilmoittaa ottavansa asetuksen mukaiset arviointiperusteet käyttöön. Tällöin asetusta olisi noudatettava arviointiperusteet täyttävän mekaanisesti kierrätetyn uusiomuoviraaka-aineen osalta, ja muun mekaanisesti kierrätetyn muovin hyödyntämiseen sovellettaisiin edelleen jätelainsäädäntöä. Arviointiperusteet täyttävää uusiomuoviraaka-ainetta ei pidettäisi jätteenä, vaan valmistettu uusiomuoviraaka-aine olisi tuote, jolloin sen tulisi täyttää kyseessä olevaan käyttötarkoitukseen käytettävää tuotetta koskevat tuotelainsäädännön, standardien sekä vaarallisia aineita koskevan sääntelyn, REACH- ja POP-asetuksen ja RoHS-direktiivin, vaatimukset. Tiedot esineistä, jotka sisältävät erityistä huolta aiheuttavia aineita (SVHC) löytyvät Euroopan kemikaaliviraston ylläpitämästä SCIP-tietokannasta: <https://echa.europa.eu/fi/scip>. Vaarallisia aineita koskevien vaatimusten varmistaminen olisi uusiomuoviraaka-aineen valmistajan velvollisuutena. Jos vaaditut arviointiperusteet eivät täytyisi kaikilta osin, uusiomuoviraaka-ainetta olisi edelleen pidettävä jätteenä.

Asetuksen soveltamisalasta, määritelmistä sekä jätteeksi luokittelun päättymisen yleisistä periaatteista sekä teknisistä vaatimuksista säädettäisiin asetuksen pykälissä. Tarkka tieto hyödyntämistoimessa sallituista muovijätteistä ja niiden jätenimikkeistä, vaarallisten aineiden vaaraluokista ja -kategorioista ja sulaindeksin määrittämistä koskevista vaatimuksista koottaisiin asetuksen liitteisiin.

Uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättymistä koskevat arviointiperusteet koskisivat sellaista muoviraaka-ainetta, joka olisi läpikäynyt asetuksessa tarkoitetun hyödyntämistoimen. Hyödyntämistoimen vaatimuksena olisi, että arviointiperusteet täyttävä uusiomuoviraaka-aine valmistettaisiin sellaisessa laitoksessa, jolla on asianmukainen ympäristölupa asetuksen soveltamisalaan kuuluvien muovijätteiden käsittelyyn uusiomuoviraaka-aineen valmistusta varten.

Riskienhallinta toteutettaisiin sallittujen syöttöpanosten tarkalla rajauksella sekä hyödyntämistoimea koskevilla vaatimuksilla, jossa esitettäisiin vastaanotettavaa muovijätettä koskevia lisärajoituksia. Sallittuja syöttöpanoksia olisivat nopeasti kiertävät muovijätteet, joihin ei lähtökohtaisesti sisälly merkityksellistä haitta-aineriskiä. Tällaisia olisivat muoviraaka-aine- ja -tuoteteollisuuden muovijätteet, rakentamisen muovijätteet sekä erilliskerätyt muovijätteet kotitalouksista, maa-, puutarha- ja metsätaloudesta, kaupasta ja teollisuudesta. Asetuksen soveltamisalaan kuuluvia alhaisen haitta-aineriskin muovijätteitä olisivat myös purkutoiminnasta saadut kalvomuovijätteet sekä teollisuuden, kaupan ja palveluiden energiajätteestä lajiteltu muovipakkausjäte. Esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkalaitteista ja ajoneuvoista peräisin olevat muovijätteet, rakentamisesta ja purkamisesta syntyvät muut kuin kalvomuovijätteet sekä kaikki polyvinylikloridimuovijätteet rajattaisiin asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Lisärajoitukset kohdistuisivat erilliskerätyihin muovijätteisiin ja niillä varmistettaisiin, että erilliskerättyjen muovijätteiden joukossa olevia korkeamman riskin muoveja, kuten pehmenetystä polyvinylikloridista valmistettua muovia, ei saisi käyttää syöttöpanoksena sen jälkeen, kun se olisi eroteltu tai lajiteltu erilleen osana hyödyntämistoimea. Lisäksi muovipakkaukset, joita on käytetty liitteessä 2 määriteltyihin vaaraluokkiin ja -kategorioihin kuuluvien vaarallisten aineiden pakkaamiseen tai säilyttämiseen, ei saisi käyttää hyödyntämistoimen syöttöpanoksena.

Sallittujen syöttöpanosten rajauksilla ja hyödyntämistoimea koskevilla vaatimuksilla pyrittäisiin luomaan vaihtoehtoinen ja uusiomuoviraaka-aineen valmistajille taloudellisesti kestävä riskienhallintareitti, jossa vältettäisiin jokaista tasalaatuista

uusiomuoviraaka-aine-erää koskevat haitallisten aineiden määrittämistä koskevat testausvelvoitteet ja jolla kuitenkin varmistettaisiin, ettei asetuksen arviointiperusteet täyttävä uusiomuoviraaka-aine aiheuttaisi haittaa terveydelle tai ympäristölle. Valmistajaa, joka ottaisi käyttöön tässä asetuksessa säädettävät arviointiperusteet, koskisi valmistamansa uusiomuoviraaka-aineen osalta muualta lainsäädännöstä tuleva kemikaaleja ja haitallisia aineita ja niiden pitoisuuksia koskeva lainsäädäntö sekä tuotelainsäädännön asettamat vaatimukset, jotka velvoittavat valmistajaa huomioimaan valmistamaansa uusiomuoviraaka-ainemateriaaliin liittyvät riskit.

Asetus mahdollistaisi arviointiperusteet täyttävän uusiomuoviraaka-aineen käytön asetuksen 12 §:n mukaisesti muovituotteiden tai muovina sisältävien tuotteiden valmistukseen. Arviointiperusteet täyttävän elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen tulisi lisäksi täyttää sitä koskevat muusta lainsäädännöstä tulevat turvallisuuteen ja jäljitettävyyteen liittyvät vaatimukset. Tällä tarkoitetaan erityisesti ns. kehysasetuksen⁹, muoviasetuksen¹⁰, kierrätysmuoviasetuksen¹¹ sekä elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden hyvistä tuotantotavoista annetun komission asetuksen (EY) 2023/2006 vaatimuksia. Tämän varmistaminen olisi uusiomuoviraaka-aineen valmistajan velvollisuutena. Muuhun kuin elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen lopullinen käyttökohde määräytyisi käytetyn sallitun syöttöpanoksen, materiaalin ominaisuuksien sekä markkinakäytön perusteella. Uusiomuoviraaka-aineesta tulisi määrittää sen sulaindeksi joko jatkuvatoimisella mittauksella tai enintään 1500 kg valmistuserää kohden. Uusiomuoviraaka-aineen hankkija voisi käyttää tietoa sulaindeksistä uusiomuoviraaka-aineen teknisen soveltuvuuden arvioimiseksi eri muovituotteiden valmistukseen ja valmistustekniikoille. Valmistustekniikoilla tarkoitettaisiin muovituotteiden valmistusmenetelmiä, kuten esimerkiksi ruiskuvalua, rotaatiovalua tai puhallusmuovausta.

Asetuksen vaatimusten täytyminen varmistettaisiin muovijätteen vastaanottotarkastusta, esikäsitteilyä, hyödyntämistä ja varastointia sekä valmiin uusiomuoviraaka-aineen laatua ja sen osoittamista koskevilla arviointiperusteilla. Uusiomuoviraaka-aineen valmistajalla tulisi olla laadunvarmistusjärjestelmä, jonka vaatimustenmukaisuus olisi vahvistettava riippumattoman osapuolen toimesta.

Valmistaja veloitettaisiin laatimaan vaatimustenmukaisuusilmoitus valmistamastaan uusiomuoviraaka-aineesta. Vaatimustenmukaisuusilmoitus olisi annettava vastaanottajalle jokaisen luovutetun uusiomuoviraaka-aine-erän yhteydessä joko paperisena tai sähköisenä versiona. Valmistajalla olisi pyydettyäessä velvollisuus esittää uusiomuoviraaka-ainetta koskeva vaatimustenmukaisuusilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Valvontaviranomainen tarkastaisi ilmoituksen ja siihen liittyvät muut asiakirjat ilmoituksen vastaanoton yhteydessä. Tarkastuksella varmistettaisiin, että laadunvarmistusjärjestelmä ja kierrätysmuovin käsittely laitoksella vastaa asetuksen vaatimuksia ja asiakirjoissa on huomioitu tarpeeksi kattavasti asetuksen vaatimukset. Laadunvarmistusjärjestelmän asetuksenmukaisuuden tarkastamisen kuuluisi valvontaviranomaisen toimivaltaan, sillä muutoin kuin asetuksenmukaisesti käsitelty muovi olisi edelleen jätettä.

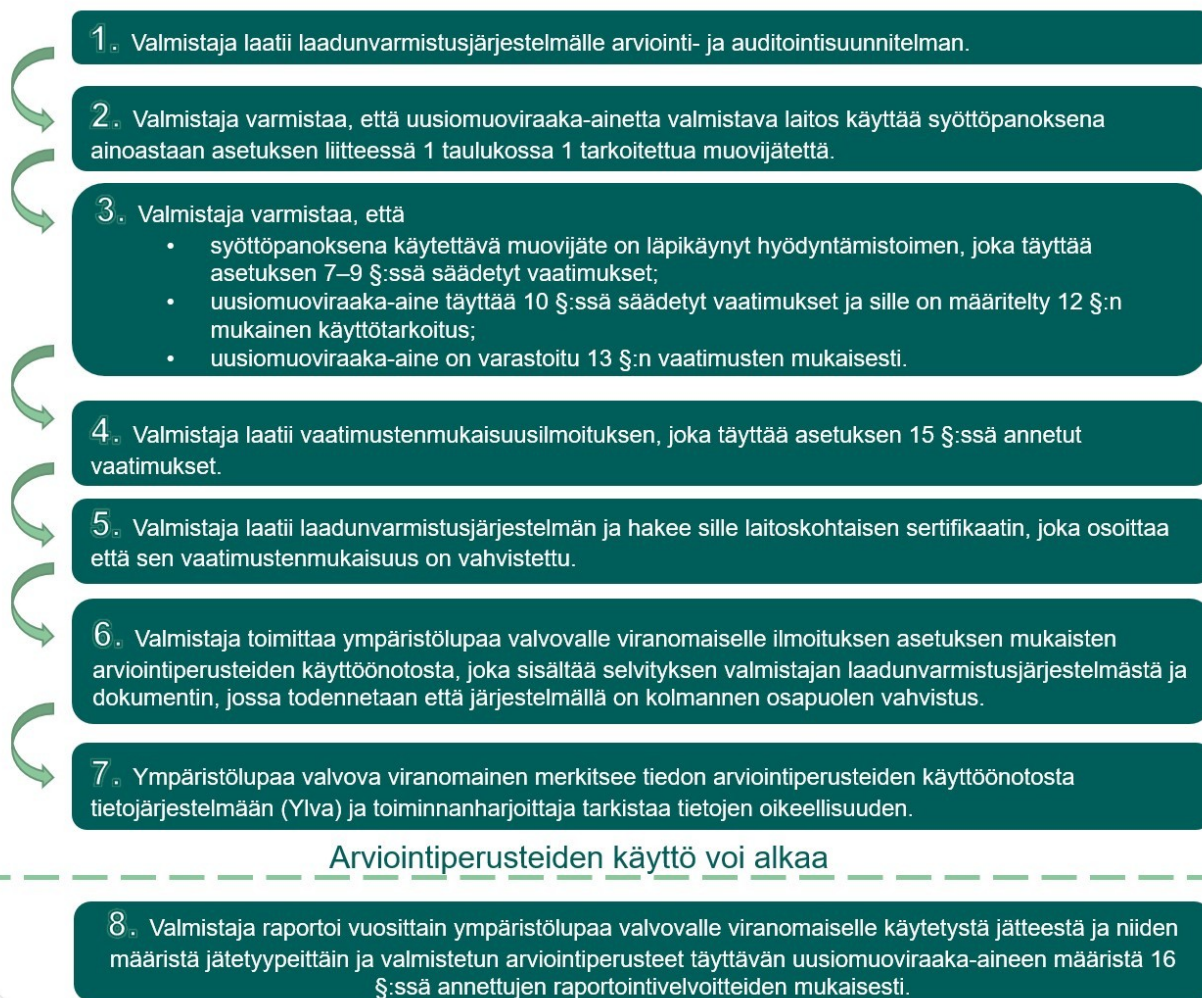
Asetuksessa tarkoitettujen arviointiperusteiden käyttöönotosta muovijätteen käsittelylaitoksella olisi ilmoitettava kirjallisesti ennakolta ympäristönsuojelun valvontaviranomaiselle toiminnan valvontaa varten. Toiminnan valvonta tapahtuisi

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1935/2004, annettu 27 päivänä lokakuuta 2004, elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvista materiaaleista ja tarvikkeista ja direktiivien 80/509/ETY ja 89/109/ETY kumoamisesta

¹⁰ Komission asetus (EU) N:o 10/2011, annettu 14 päivänä tammikuuta 2011, elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvista muovisista materiaaleista ja tarvikkeista

¹¹ Komission asetus (EU) 2022/1616, annettu 15 päivänä syyskuuta 2022, elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvista kierrätysmuovimateriaaleista ja -tarvikkeista ja asetuksen (EY) N:o 282/2008 kumoamisesta

osana ympäristöluvanvaraisen toiminnan valvontaa. Arviointiperusteiden käyttöönoton vaiheita havainnollistava kaavio on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Arviointiperusteiden käyttöönoton vaiheet.

4 Ehdotuksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vuonna 2018 Suomessa valmistettiin noin 25 000 tonnia uusiomuoviraaka-ainetta¹², mikä vastaa noin neljää prosenttia Suomessa vuosittain käytetyn ensiömuoviraaka-aineen määrästä¹³. Luku sisältää kotimaisesta valmistuksesta kotimaiseen käyttöön jäävän osuuden sekä tuontimuoviraaka-aineet.

Asetuksessa tarkoitettua uusiomuoviraaka-aineen jätteen luokittelun päättävillä arviointiperusteilla voidaan edesauttaa uusiomuoviraaka-ainemarkkinoilla toimivien toiminnanharjoittajien tasapuolisia toimintaedellytyksiä luomalla varmuutta siitä, että arviointiperusteet täyttävä uusiomuoviraaka-aine ei ole enää jätettä. Asetus edistää muovijätteen jalostamista ja tuotteistamista sekä luo mahdollisuuksia uusille markkinoille.

Säätämällä arviointiperusteista voidaan myös luoda mahdollisuuksia innovatiivisille hankkeille ja kohteille, joissa asetuksen vaatimukset täyttävää uusiomuoviraaka-ainetta voidaan käyttää. Säätelyllä voi olla myönteisiä taloudellisia vaikutuksia alentamalla raaka-ainekustannuksia uusiomuoviraaka-aineen käyttökohteissa. Toisaalta arviointiperusteet täyttävän uusiomuoviraaka-aineen valmistaminen jätteenkäsittelylaitoksessa edellyttää ympäristölupaa asetuksen soveltamisalaan

¹² Hurskainen ym. 2021. Novel methods for the accounting of forest ecosystems and circular materials (2019-FI-ENVECO) Methodological report / January 2021

¹³ Fjäder ym. 2022. Muovien haitalliset ympäristö- ja terveysvaikutukset. MYSTEERI-hanke. Loppuraportti.

kuuluvan muovijätteen käsittelyyn sekä asetuksen mukaista laadunvarmistusta, josta aiheutuu kuluja toiminnanharjoittajalle. Näiden kulujen ei kuitenkaan arvioida sääntelyn vuoksi kasvavan merkittävästi siitä, mitä ympäristöluvanvaraiselta toiminnalta joka tapauksessa edellytettäisiin. 12 (30)

4.2 Vaikutukset viranomaisen toimintaan

Muovijätteestä arviointiperusteet täyttävää uusiomuoviraaka-ainetta valmistavan laitoksen toiminta edellyttäisi ympäristölupaa ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisesti, ja muovijätettä käsittelevien laitosten valvonta olisi toiminnan ja sen ympäristövaikutusten osalta jatkossakin ympäristönsuojelulain mukaisten valvontaviranomaisten tehtävänä (Kuva 1). Asetuksessa säädettyjen arviointiperusteiden käyttöönotolle ei ehdoteta säädettäväksi viranomaismenettelyä eikä se näin ollen edellyttäisi ympäristönsuojeluviranomaisilta ennakkollisia viranomaistoimenpiteitä. Asetus kuitenkin toisi ympäristönsuojelulain mukaiselle valvontaviranomaiselle joitakin uusia tehtäviä, joiden ei kuitenkaan arvioida lisäävän henkilöstön tarvetta. Saatuaan toiminnanharjoittajalta ilmoituksen arviointiperusteiden käyttöönotosta viranomaisen tulisi tarkistaa, että ilmoituksen kohteena olevalla laitoksella on ympäristölupa asetuksessa tarkoitettujen muovijätteiden hyödyntämiseen uusiomuoviraaka-aineen valmistamiseksi. Viranomaisen tulisi myös tarkistaa, että laitoksella olisi asetuksen tarkoittama kolmannen osapuolen vahvistama (sertifioima) laadunvarmistusjärjestelmä (Kuva 1). Valvontaviranomaisen tulisi tallettaa laitoskohtaiset tiedot ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (YLVA). Ympäristönsuojeluviranomaisen tulisi informoida arviointiperusteiden käyttöönotosta markkinavalvontaviranomaista eli Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa.

Ympäristönsuojeluviranomaiset valvoisivat asetuksen noudattamista osana kyseisen luvanvaraisen laitoksen toimintaa, ja tarvittaessa viranomaisella olisi käytössään ympäristönsuojelulain 18 luvussa säädetyt valvontakeinot. Jos ilmoitukseen liitetty selvitys laadunvarmistusjärjestelmästä olisi puutteellinen tai ei vastaisi asetuksen vaatimuksia, viranomaisen tulisi hallinnollisin toimenpitein ohjata valmistajaa täydentämään laadunvarmistusdokumentaatiota tai korjaamaan siinä havaitut epäkohdat. Mikäli valmistaja ei tähän omaehtoisesti ryhtyisi, viranomaisella olisi käytössään kehotus-, määräys- sekä viime kädessä hallintopakkomennettely.

Kuva 2. Ympäristönsuojeluviranomaisen, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) ja laadunvarmistusjärjestelmän vaatimustenmukaisuuden arvioivan kolmannen osapuolen tehtäväjako kansallisen EEJ-menettelyn soveltamisen eri vaiheissa ja tuote-jäte -rajapinnalla.

Ympäristönsuojeluviranomaisella olisi myös asetukseen liittyviä jälkivalvonnallisia tehtäviä (Kuva 1). Ympäristönsuojeluviranomainen tarkistaisi, että

- 1) laitoksella on lupa asetuksessa tarkoitettujen muovijätteiden käsittelyyn;
- 2) ilmoitus arviointiperusteiden käyttöönotosta ja siihen liittyvät muut asiakirjat ovat asetuksen mukaisia;
- 3) EEJ-laadunvarmistusjärjestelmällä on kolmannen osapuolen myöntämä sertifikaatti;
- 4) EEJ-tuotteella on vaatimustenmukaisuusilmoitus.

Viranomaisen tulisi myös valvoa, että uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteet täyttyvät sitä valmistavalla laitoksella. Valvonta voisi kohdistua syöttöpanoksiin, hyödyntämistoimeen, uusiomuoviraaka-aineeseen, vaatimustenmukaisuusilmoitukseen ja laadunvarmistusjärjestelmään.

Ympäristönsuojelun valvontaviranomaisten työmäärä voisi asetuksen johdosta lisääntyä siinä tapauksessa, että laitos olisi toiminut ilman tapauskohtaista päätöstä uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättämiseksi eikä tapauskohtaisesti määritettyjä arviointiperusteita olisi näin ollen valvottu. Em. viranomaisten työmäärää tai sen kasvua vähentäisi laadunvarmistusjärjestelmän vaatimustenmukaisuuden vahvistamisen ja arvioinnin osoittaminen kolmannen osapuolen tehtäväksi.

Arviointiperusteet täyttävän uusiomuoviraaka-aineen jatkokäyttö ei edellyttäisi tapauskohtaista lupaa tai rekisteröinti-ilmoitusta, jonka vuoksi sääntelyllä olisi tältä osin jonkin verran viranomaisten työmäärää vähentävää vaikutusta. Asetuksen arviointiperusteet täyttävän uusiomuoviraaka-aineen jatkokäyttöön ei siis sovellettaisi ympäristönsuojelulain mukaisia menettelyitä, vaan soveltuva tuotesääntelyä. Tämä

vähentäisi ympäristönsuojelun valvontaviranomaisten työmäärää, kun tapauskohtaisia päätöksiä ei olisi enää tarpeen tehdä, ja selkeyttäisi uusiomuoviraaka-aineen jatkokäytön valvonnan olevan osa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston vastuulle kuuluvaa markkinavalvontaa.

Uusiomuoviraaka-aineiden valvonta kuuluu jätelain 24 a §:n mukaisesti markkinavalvontaviranomaisen vastuulle jo ennen tämän asetuksen antamista. Asetuksen voimaantulon jälkeen markkinavalvonta kohdistuisi uusiomuoviraaka-aineen vaatimustenmukaisuuden valvontaan eli siihen, vastaisiko tuote vaatimustenmukaisuusilmoituksessa ilmoitettua ja olisiko tuotteen vaatimustenmukaisuusilmoitus saatavilla ja toimitettu vastaanottajalle asetuksen vaatimusten mukaisesti (Kuva 1). Tehtävän ei arvioida lisäävän henkilöstön tarvetta. Sen lisäksi valvonta kohdistuisi tuotetta koskevien, voimassa olevien muoviraaka-aineita koskevien kemikaali- ja tuotelainsäädännön vaatimusten valvontaan eikä eroaisi muusta tuotevalvonnasta. Markkinavalvonta ei kohdistuisi uusiomuoviraaka-aineen muihin arviointiperusteisiin, joiden valvonta kuuluisi ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin.

Ruokaviraston valvonta kohdistuisi laitoksiin, jotka valmistavat kierrätysmuoviasetuksessa tarkoitettua elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvaa uusiomuoviraaka-ainetta. Tältä osin asetus ei lisäisi viranomaistehtäviä, sillä laitoksilla tulee kaikissa tilanteissa olla kierrätysmuoviasetuksen mukainen linjastokohtainen hyväksyntä.

Yhteenvetona viranomaisvaikutuksista voi todeta, että asetuksen ei arvioida lisäävän henkilöstön tarvetta eri viranomaisissa ja muutokset tehtävissä toteutuvat olemassa olevien resurssien puitteissa.

4.3 Ympäristövaikutukset

Asetuksen arviointiperusteet täyttävän uusiomuoviraaka-aineen käytöllä voidaan osaltaan vähentää raakaöljyn käyttöä ja ensiömuovin valmistuksesta aiheutuvia hiilidioksidi- ja muita suoria ja välillisiä päästöjä. Asetuksella vähennettäisiin syntyvän jätteen määrää ja noudatettaisiin kiertotalouden periaatteita ja sillä toteutettaisiin jätelain etusijajärjestystä. Jäteperäisten materiaalien käytön haitalliset vaikutukset ihmisten terveyteen ja ympäristöön ehkäistäisiin asetuksessa sallittujen syöttöpanosten rajaamisella sekä hyödyntämistoimen ja vastaanotettavaa muovijätteen laadunvarmistusta koskevilla vaatimuksilla.

Uusiomuoviraaka-ainetta koskisivat tuotelainsäädännön asettamat vaatimukset sekä muualta lainsäädännöstä tulevat rajoitukset haitallisten aineiden enimmäispitoisuuksille tuotteissa.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Asetuksella mahdollistettaisiin jätteestä valmistetun uusiomuoviraaka-aineen käyttö tuotteena, jolloin uusiomuoviraaka-aineen asetuksen mukaiseen käyttöön ei sovellettaisi jätelainsäädäntöä. Asetuksella luotaisiin uusiomuoviraaka-aineen valmistajia kokevat yhtenäiset velvoitteet ja kriteerit jäteluokittelun päättämiseksi. Asetus edistäisi toiminnanharjoittajien yhdenvertaista kohtelua. Asetuksen arviointiperusteiden käyttöönotto toisi ratkaisun siihen epävarmuustekijään, milloin uusiomuoviraaka-aine lakkaa olemasta jätettä ja edistäisi siten toiminnanharjoittajien oikeusvarmuuden toteutumista. Tällöin myös uusiomuoviraaka-aineen hyödyntäjät voisivat varmistua uusiomuoviraaka-aineen olevan tuotetta ja täyttävän sitä koskevat tämän asetuksen sekä muun lainsäädännön nojalla tulevat vaatimukset. Jos JRC:n vuoden 2024 alussa mahdollisesti julkaiseman ehdotuksen pohjalta aloitetaan EU:n yhtenäisten EEJ-kriteerien asetusvalmistelu kierrätetylle muovijätteelle, tulee EU- asetus aikanaan huomioon otavaksi myös tässä nyt valmisteltavassa kansallisessa asetuksessa.

Asetuksessa uusiomuoviraaka-aineelle säädetyillä sallittujen syöttöpanosten rajauksella ja hyödyntämistoimea koskevalla laadunvarmistuksella pyrittäisiin varmistamaan, että

alun perin jätestatuksella ollutta materiaalia voitaisiin käyttää ilman huolta sen haitallisista vaikutuksista ympäristöön tai ihmisten terveyteen.

Uusiomuoviraaka-aineen käyttäjät ovat toivoneet yhtenäistä tulkintaa ja valmistajat yhtenäisiä lupakäytäntöjä, jotka lisäisivät ostajien luottamusta uusiomuoviraaka-aineen valmistajia kohtaan ja varmistaisivat valmistajien tasapuolisen kohtelun. Asetuksessa esitetyt vaatimukset vastaavat toiminnanharjoittajien olemassa olevia käytäntöjä. Muovien mekaanista kierrätystä harjoittavat yritykset vastaavat jo nykyisellään hyvin asetusehdotuksen vaatimuksiin. Lisäksi muissa EU-maissa on aktiivisesti valmisteltu vastaavaa lainsäädäntöä ja tehty tapauskohtaisia päätöksiä ennen EU-tasoisin säädöksen valmistumista, minkä takia yhtenäisen kansallisen lainsäädännön laatimisella pyritään turvaamaan sisämarkkinoiden mahdollisimman joustava toiminta. Sekä uusiomuoviraaka-aineen käyttäjien että valmistajien aseman nähdään siten vahvistuvan asetuksen voimaantulon myötä.

5 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu ympäristöministeriössä yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Valmistelun aikana on kuultu alan keskeisiä toimijoita muun muassa järjestetyissä sidosryhmätilaisuuksissa ja laitokohtaisten vierailuiden aikana. Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunnot asian kannalta keskeisiltä sidosryhmiltä, ja asetusehdotus on ollut lausuttavana Lausuntopalvelussa 14.4.2023-31.5.2023 välisen ajan.

Lausuntopalaute ja sen huomioiminen

Asetusehdotuksesta annettiin 23 lausuntoa. Lausunnonantajat suhtautuivat pääosin myönteisesti valmisteilla olevan asetuksen antamiseen, esittäen kuitenkin huomioita useisiin asetusehdotuksen yksityiskohtiin. Asetusehdotukseen sekä perustelumuistioon tehtiin useita muutoksia sekä täsmennyksiä lausuntopalautteen perusteella.

Useassa lausunnossa oli tuotu esiin, että elintarvikkeiden kanssa kosketuksissa olevia muoveja koskeva muu sääntely tulisi huomioida asetuksessa riittävällä tavalla. Asetuksessa tulisi huomioida erityisesti elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvista kierrätysmuovimateriaaleista ja -tarvikkeista annetut EU:n asetukset. Lausuntopalautteen perusteella tarvittavat viittaukset EU-asetuksiin on lisätty 1 §:ään. Lisäksi perustelumuistioon on lisätty selkeyttäviä viittauksia kierrätysmuovi- sekä muoviasetukseen.

Asetusehdotuksen 2 §:ssä ollut vaarallisen aineen määritelmä on poistettu, sillä termiä käytetään ainoastaan asetuksen 5 §:ssä. Asetuksen tarkoittamat vaaralliset aineet on yksilöity asetuksen liitteessä 2. Vaaraluokkiin on lisätty lausuntopalautteen perusteella myös CLP-asetuksen 2 artiklan 8 kohdassa määritelty seos, ei ainoastaan ainetta sellaisenaan.

Useassa lausunnossa tuotiin esiin epäselvyydet arviointiperusteiden käyttöönoton vaiheista sekä viranomaisen tehtävistä eri vaiheissa. Palautteen johdosta perustelumuistioon lisättiin uusi kuvaus lukuun 3, jossa on vaiheittain kuvattu arviointiperusteiden käyttöönoton vaiheet (luvussa kolme kuva yksi). Lisäksi sekä ympäristönsuojelu- että markkinavalvontaviranomaisten tehtäviä selkeytettiin perustelumuistiossa luvussa 4.2.

Useissa lausunnoissa todettiin rakentamisesta ja purkamisesta syntyvän jätteen toisistaan erillään pitämisen voivan olla haasteellista, tarpeetonta tai saattavan hankaloittaa hyvälaatuisten muovijakeiden kiertoon saattamista. Palautteen perusteella 7 §:ssä olevaa muovijätteiden varastointia koskevaa vaatimusta ei muutettu, sillä rakentamisesta ja purkamisesta peräisin muovijätteiden erillään pitäminen on arvioitu

yksinkertaisimmaksi keinoksi, jolla rakentamisen muovit voidaan sisällyttää asetukseen soveltamisalaan sallituksi syöttöpanokseksi ilman, että rakentamisen muoveista valmistettua uusiomuoviraaka-ainetta koskisi eräkohtaiset kemikaaleja koskevat testausvelvoitteet.

Lausuntopalautteessa esitettiin lisäksi, että asetusehdotuksen 10 §:ssä olevia uusiomuoviraaka-aineen määrittämiä tulisi tietyiltä osin muuttaa ja luopua sulaindeksin määrittämisestä. Jatkovalmistelussa sulaindeksin määrittämisestä ei luovuttu, mutta määrittämisestä koskevaa pykälää sekä liitettä 3 täsmennettiin. Perustelumuistioon täsmennettiin, että kyseessä on minimivaatimukset, joiden määrittäminen on kaikissa tilanteissa pakollista. Pakolliset vaatimukset eivät estä osapuolia sopimasta tätä tiukemmasta tasosta.

Useat lausunnonantajat kommentoivat 12 §:ssä olevaa hyödyntämisen läpikäyneen uusiomuoviraaka-aineen sallittujen käyttötarkoitusten listauksesta. Lausunnonantajien näkemyksen mukaan listauksen käytännön merkitys jää epäselkeäksi siltä osin, onko listauksen tarkoitus olla esimerkkiluettelo vai tyhjentävä listaus. Yksityiskohtaista listauksesta pidettiin myös tarpeettomana ja sen katsottiin voivan rajoittaa uusien kiertotalousinnovaatioiden syntymistä. Jatkovalmistelussa pykälää muutettiin siten, että sallittuna käyttötarkoituksena on muovituotteiden tai muovisia sisältävien tuotteiden valmistus ja tarkempi käyttötarkoituksia kuvaava listaus on pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Lausuntopalautteen perusteella täsmennettiin lisäksi asetuksen liitettä 1 siten, että kohdassa 3 b ja d mainittu kotitalouksista tai teollisuudesta, kaupasta ja palveluista erilliskerätty muovipakkausjäte ja muu muovijäte pitää sisällään erikseen tai yhdessä erilliskerätyt muovipakkausjätteet ja muut muovijätteen. Asetuksella ei ole tarkoitus estää jätelain 49 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua muovipakkausjätteen ja muun muovijätteen yhdessä keräämistä.

Asetus tuli sen sisältämien teknisten määräysten vuoksi ilmoittaa komissiolle ja muille jäsenvaltioille teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2015/1535 säädetyin ilmoitusmenettelyin mukaisesti. Asetusluonnos oli direktiivin mukaisessa EU:n komission ennakkonotifioinnissa xxx - xxx.(Täydennetään ennakkonotifioinnin jälkeen.)

Asetusluonnos on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

Tämän asetuksen valmisteluasiakirjat ovat valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa [Hankeikkuna \(vny.fi\)](http://vny.fi).

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Tarkoitus ja soveltamisala. Asetuksen tarkoituksena olisi säätää niistä arviointiperusteista, joiden perusteella määriteltäisiin, milloin uusiomuoviraaka-aine lakkaa olemasta jätettä. Asetuksessa säädettäisiin myös arviointiperusteet täyttävän uusiomuoviraaka-aineen hyväksytyistä käyttötarkoituksista.

Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Asetuksen vaatimuksia sovellettaisiin vain sellaiseen asetuksen 2 §:n 6 kohdassa tarkoitettuun uusiomuoviraaka-aineen valmistajaan, jolla olisi ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettu ympäristölupa muovijätteen mekaanista kierrätystoimintaa varten. Asetuksen soveltamisalan rajaaminen luvanvaraiseen toimintaan olisi tarpeen, jotta voitaisiin varmistua siitä, että asetuksen soveltamisalaan kuuluva toiminta täyttää jatkuvasti asetuksessa säädetyt vaatimukset.

Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen tulee lisäksi täyttää sitä koskevat muusta lainsäädännöstä tulevat turvallisuuteen ja jäljitettävyyteen liittyvät vaatimukset. Tällä tarkoitetaan erityisesti ns. kehysasetuksen¹⁴, muoviasetuksen¹⁵, kierrätysmuoviasetuksen¹⁶ sekä elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden hyvistä tuotantotavoista annetun komission asetuksen (EY) 2023/2006 vaatimuksia. EU:n asetukset ovat suoraan sovellettavaa sääntelyä. Tästä syystä 1 §:ään on otettu informatiiviset viittaukset kierrätysmuoviasetukseen, muoviasetukseen, kehysasetukseen sekä elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden hyvistä tuotantotavoista annettuun komission asetukseen (EY) 2023/2006.

Arviointiperusteiden käyttöönotto olisi uusiomuoviraaka-aineen valmistajalle vapaaehtoista. Toiminnanharjoittajan, joka valmistaa uusiomuoviraaka-ainetta asetuksen liitteen 1 muovijätteistä mekaanisesti kierrättämällä, olisi ilmoitettava arviointiperusteiden käyttöönotosta ympäristönsuojelun valvontaviranomaiselle. Muussa tapauksessa uusiomuoviraaka-ainetta olisi pidettävä edelleen jätteenä, jonka hyödyntäminen vaatii ympäristöluvan.

Asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävien syöttöpanosten osalta jätteeksi luokittelun päättäminen voitaisiin edelleen saavuttaa tapauskohtaisen harkinnan kautta. Soveltamisalaan kuulumattomien syöttöpanoksien osalta, kuten esimerkiksi sekajätteestä laitosmaisesti lajiteltu ja kierrätetty muovi, tarkasteltaisiin valmistajan antamia tietoja jätteen laadusta ja sen vaihtelusta, hyödyntämistoimesta, laadunvarmistuksesta ja riskienhallinnasta, joiden perusteella voitaisiin arvioida edellytykset soveltamisalaan kuulumattomasta syöttöpanoksesta valmistetun uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättämiselle.

2 §. Määritelmät. Pykälä sisältäisi asetuksessa käytettyjen keskeisten käsitteiden määritelmät. *Syöttöpanoksella* tarkoitettaisiin liitteessä 1 tarkoitettuja muovijätteitä, jotka soveltuisivat käytettäväksi raaka-aineena tässä asetuksessa tarkoitettun uusiomuoviraaka-aineen valmistuksessa.

Uusiomuoviraaka-aineella tarkoitettaisiin muovijätteestä valmistettua materiaalia, joka mekaanisen kierrätystoimen jälkeen on pelletin, murskeen tai hiutaleen muodossa, ja joka on käytettävissä sellaisenaan ilman jatkokäsittelyä uusien muovituotteiden valmistuksen raaka-aineena. Pelletillä tarkoitettaisiin suulakepuristamalla valmistettua uusiomuoviraaka-ainetta eli granulaattia. Murskeella tarkoitettaisiin lajitellusta muovijätteestä valmistettua murskaimella pienennettyä ja puhdistettua muovimateriaalia. Hiutaleella tarkoitettaisiin lajitellusta muovijätteestä repimällä pienennettyä ja puhdistettua muovimateriaalia. Muovimurskeen tai -hiutaleen, joka soveltuisi sellaisenaan käytettäväksi muovituotteiden valmistuksessa, olisi sovellettava puhtaudeltaan ja laadultaan käytettäväksi tähän tarkoitukseen ilman jatkokäsittelyä, jolloin sen jätteeksi luokittelu voitaisiin päättää. Jatkokäsittelyllä tarkoitettaisiin epäpuhtauksien poistoon perustuvia käsittelyitä, kuten murskeen tai hiutaleen sulattamista ja siitä tapahtuvaa epäpuhtauksien poistoa.

Hyödyntämistoimella tarkoitettaisiin syöttöpanoksen vastaanottoa, esikäsittelyä ja hyödyntämistä koskevia teknisiä ja muita toimenpiteitä, joiden avulla muovijätteestä valmistetaan uusiomuoviraaka-ainetta.

Valmistajalla tarkoitettaisiin jätteen haltijaa, joka ottaa uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteet käyttöön. Valmistajia ovat esimerkiksi alkutuotannon, teollisuuden, kaupan ja palveluiden ja/tai kotitalouksien muovijätteitä mekaanisesti uusiomuoviraaka-aineeksi kierrättävät laitokset.

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1935/2004, annettu 27 päivänä lokakuuta 2004, elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista materiaaleista ja tarvikkeista ja direktiivien 80/509/ETY ja 89/109/ETY kumoamisesta

¹⁵ Komission asetus (EU) N:o 10/2011, annettu 14 päivänä tammikuuta 2011, elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvista muovisista materiaaleista ja tarvikkeista

¹⁶ Komission asetus (EU) 2022/1616, annettu 15 päivänä syyskuuta 2022, elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvista kierrätysmuovimateriaaleista ja -tarvikkeista ja asetuksen (EY) N:o 282/2008 kumoamisesta

Riippumattomalla osapuolella tarkoitettaisiin vaatimustenmukaisuuden arviointipalveluja suorittavaa yhteisöä, laitosta tai muuta elintä. Tällaisia ovat esimerkiksi sertifiointi- ja tarkastuslaitokset riippumatta niiden yritys muodosta.

Sulaindeksillä tarkoitettaisiin käsittelemättömän, sulan polymeerin juoksevuutta kuvaava luku tietyssä lämpötilassa ja tietyn paineen alaisena.

3 §. *Uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättymistä koskevat arviointiperusteet.* Pykälässä säädettäisiin niistä vaatimuksista, jotka täyttämällä markkinoille saatettava uusiomuoviraaka-aine voisi lakata olemasta jätettä. Uusiomuoviraaka-aine lakkaisi olemasta jätettä, kun se täyttäisi kaikki pykälän 1 momentin kohdissa 1–5 säädetyt edellytykset. Kohdassa 1 määriteltäisiin syöttöpanokseksi sallitut muovijätteet, jotka luettelaisiin liitteessä 1. Syöttöpanoksen tulisi olla läpikäynyt vaatimukset täyttävän hyödyntämistoimen (2), josta säädettäisiin tarkemmin asetuksen 5 ja 7–9 §:ssä. Valmistetun uusiomuoviraaka-aineen tulisi täyttää lopputuotteelle 10 §:ssä säädetyt vaatimukset (3) ja sille tulisi olla määritelty 12 §:n mukainen käyttötarkoitus (4). Uusiomuoviraaka-aineen tulisi olla varastoitu 13 §:ssä esitettyjen vaatimusten mukaisesti ja valmistajan tulisi olla laatinut 14 §:ssä tarkoitettu uusiomuoviraaka-ainetta koskeva vaatimuksenmukaisuusilmoitus, joka täyttää vaatimuksenmukaisuusilmoitukselle 15 §:ssä säädetyt sisältövaatimukset (5).

Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen ja sen valmistuksen tulee lisäksi täyttää kierrätysmuoviasetuksen asettamat vaatimukset.

4 §. *Valmistajan laadunvarmistusjärjestelmä.* Pykälässä säädettäisiin laadunhallintaa koskevista vaatimuksista. Valmistajalla tulisi olla laadunvarmistusjärjestelmä, jolla osoitettaisiin hyödyntämistoimen ja hyödyntämistoimen läpikäyneen uusiomuoviraaka-aineen laadunvarmistusta koskevien vaatimusten täyttyminen. Laadunvarmistuksen tulisi olla jatkuvatoimista. Jatkuvatoimisuudella tarkoitettaisiin sitä, että valmistaja varmistaa uusiomuoviraaka-aineen valmistuksen jokaisessa vaiheessa yhdenmukaisin käytännön ja muovijätteen vastaanotolle, hyödyntämistoimelle ja uusiomuoviraaka-aineelle säädettyjen vaatimusten toteutumisen.

Valmistajan tulisi nimetä laadunvarmistusjärjestelmästä vastaavat henkilöt, perehdyttää heidät asianmukaisesti ja antaa heille riittävät tiedot laadunvarmistuksen toteuttamisesta. Vastuuhenkilöt tulisi olla nimettyinä laadunvarmistusjärjestelmässä.

Valmistajan tulisi laatia laadunvarmistusjärjestelmälle arviointi- ja auditointisuunnitelma. Riippumattoman osapuolen olisi vahvistettava laadunvarmistusjärjestelmän vaatimustenmukaisuus. Riippumattomalla osapuolella tarkoitettaisiin toimijaa, joka vahvistaisi laadunvarmistusjärjestelmän vaatimustenmukaisuuden ja jolla olisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikön (FINAS) myöntämä pätevyys tehtävässä toimimiseen. FINAS julkaisee sivuillaan kaikki akreditoimansa sertifioijat ja todentajat ja näiden pätevyysalueet.

Riippumattoman osapuolen suorittama laadunvarmistusjärjestelmän vahvistaminen kohdistuisi hyödyntämistoimen eri vaiheisiin, eli jätteiden vastaanottoon, varastointiin, esikäsitteilyyn ja hyödyntämiseen sekä hyödyntämistoimen läpikäyneen uusiomuoviraaka-aineen laadunvalvontaan ja uusiomuoviraaka-aineen varastointiin. Keskeisiä valvonnan kohteita olisivat kirjanpito, näytteenotto ja sen suorittaminen, henkilöstön vastuut ja pätevyys laadunvarmistusjärjestelmässä yksilöidyn mukaisesti sekä eri vaiheita koskevien ohjeiden riittävyys ja ajantasaisuus. Riippumattoman osapuolen suorittamalla vahvistamisella ei tarkoitettaisi uusiomuoviraaka-aineen jätteeksi luokittelun päättämiseksi tehtävää arviointia.

Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen valmistajan tulee lisäksi laatia komission asetuksen (EU) 2023/2006 elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden hyvistä tuotantotavoista mukainen

laadunhallintajärjestelmä. Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen ja sen valmistuksen tulee lisäksi täyttää sille kierrätysmuoviasetuksen 6 artiklan keräystä ja esikäsittelyä ja 9 artiklan mukaiset keräysjärjestelmien toimintaa koskevat laadunvarmistusta ja riippumatonta kolmannen osapuolen sertifiointia koskevat vaatimukset.

5 §. Muovijätteen vastaanotto. Pykälässä säädettäisiin muovijätteen vastaanottotarkastusta koskevista vaatimuksista. Vastaanottotarkastuksen tarkoituksena olisi estää muiden kuin asetuksen liitteessä 1 mainittujen muovijätteiden sekä vaarallisten aineiden jäämiä sisältävien muovipakkausjätteiden päätyminen hyödyntämistoimeen. Tarkoituksena on myös osaltaan varmistaa hyödyntämistoimesta saadun uusiomuoviraaka-aineen riittävä laatu säätämällä vastaanottorajoituksia muovijätteille, jotka sisältävät runsaasti likaa ja epäpuhtauksia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valmistajan velvollisuudesta tarkistaa jokainen vastaanotettava muovijäte-erä ennen muovijätteen saattamista esikäsittelyyn ja vastaanottotarkastusta koskevien ohjeiden laatimisesta ja niiden kirjaamisesta laadunvarmistusjärjestelmään. Valmistajan laatimilla ohjeilla varmistettaisiin, että vastaanotetut muovijäte-erät ja niiden puhtaus tulevat yhdenmukaisesti tarkistetuiksi, ja epäpuhtaudet ja kelpaamattomat jäte-erät poistetuiksi yhtäläisin kriteerein riippumatta tarkastuksen suorittajasta. Valmistajan tulisi kirjata nämä ohjeet 4 §:ssä kuvattuun laadunvarmistusjärjestelmään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valmistajan velvollisuudesta varmistaa muovijätettä vastaanottaessa, että muovijäte kuuluu liitteessä 1 tarkoitettuihin muovijätteisiin. Lisäksi valmistajan tulisi varmistaa, että muovijäte on varastoitu ja kuljetettu siten, että liitteen 1 mukaiset eri jätenimikettä olevat jätteet eivät ole sekoittuneet keskenään tai muihin jätteisiin. Tällä tavoin osaltaan varmistettaisiin materiaaliketjujen jäljitettävyyttä ja se, ettei syöttöpanoksena käytettäisi muovijätteitä, jotka eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valmistajan velvollisuudesta kieltäytyä vastaanottamasta muovijätettä, joka sisältää asetuksen liitteessä 2 tarkoitettujen vaarallisten aineiden pakkaamiseen tai säilyttämiseen käytettyjä muovipakkauksia. Vaarallinen aine määritettäisiin ehdotetussa 2 §:n 3 kohdassa ja sen perusteena käytettäisiin CLP-asetuksen liitteessä I vahvistettuja vaaraluokkia ja -kategorioita ja niiden sisältämiä arviointiperusteita. Asetuksen soveltamisalaan kuuluvat vaaraluokat ja -kategoriat olisi lueteltu asetuksen liitteessä 2. Asetuksen soveltamisalaan kuuluviin vaaraluokkiin ja -kategorioihin kuuluvien vaarallisten aineiden pakkaamiseen tai säilyttämiseen käytettyjen muovipakkauksien, kuten säkkien, kanistereiden tai säiliöiden, vastaanottaminen ja käyttö uusiomuoviraaka-aineen valmistuksessa olisi kielletty.

Vaatus ei koskisi kotitalouksista erilliskerättyä muovijätettä. Rajoituksen asettaminen koskemaan ainoastaan muita kuin kotitalouksista erilliskerättyjä muovipakkauksia on perusteltua, sillä kaikkein vaarallisimmat aineet ovat käytössä vain ammattikäytössä etenkin alkutuotannossa. Lisäksi vaarallisten aineiden jäämiä tai painetta sisältävät kuluttajapakkaukset ohjeistetaan kierrätettäväksi vaarallisten jätteiden vastaanottopisteiden kautta, minkä takia kotitalouksista erilliskerätyn muovijätteen sisältämien vaarallisten aineiden säilyttämiseen ja pakkaamiseen käytettyjen muovipakkausten määrä ja niiden aiheuttama riski arvioidaan pieneksi verrattuna niihin toimenpiteisiin, jotka aiheutuisivat kerääjälle ja valmistajalle kyseisen rajoituksen ulottamisesta koskemaan kotitalouksista erilliskerättyjä muovipakkauksia. Kotitalouksista erilliskerättyjen muovipakkausten jättäminen rajoituksen ulkopuolelle ei tarkoita sitä, ettei valmistajan velvollisuutena olisi esikäsittelyn aikana poistaa havaitut mahdollisesti vaarallisten aineiden säilyttämiseen ja pakkaamiseen käytetyt pakkaukset ja estää niiden pääsy hyödyntämistoimeen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valmistajan velvollisuudesta hylätä sellaiset muovijäte-erät, jotka silmämääräisesti arvioituna sisältäisivät niin paljon muita

materiaaleja tai likaa, ettei niitä olisi mahdollista poistaa tai puhdistaa riittävästi laitoksen tekniset ratkaisut huomioon ottaen. Puhtaudelle ei siten asetettaisi tiettyjä kriteerejä pykälässä.

Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen osalta vastaanotettavan muovijätteen on lisäksi täytettävä kierrätysmuoviasetuksen 6 artiklan keräystä ja esikäsittelyä koskevat vaatimukset.

6 §. Muovijätteen vastaanottokirjanpito. Pykälässä säädettäisiin muovijätteen vastaanottokirjanpidosta. Valmistajan tulisi pitää kirjaa sekä syöttöpanokseksi vastaanottamistaan että hylkäämistään muovijätteistä. Vastaanottokirjanpitoon tulisi kirjata jokaisen vastaanotetun muovijäte-erän vastaanottoajankohta, jätteen tuottaja ja luovuttaja, muovijäte ja jätenimike asetuksen liitteessä 1 esitetyn jaottelun mukaisesti, muovijätteen määrä sekä merkintä vastaanottohyväksynnästä. Jos vastaanotettu jäte-erä hylättäisiin, siitä tulisi kirjata hylkäysajankohta, jätteen tuottaja ja luovuttaja, jätteen tyyppi ja nimike, jätteen määrä sekä hylkäysperuste.

Muovijätteet jaoteltaisiin alkuperän mukaan liitteen 1 mukaisesti neljään luokkaan. Vastaanotettaessa jätteenkäsittelyssä esikäsiteltyä muovijätettä jätteen alkuperä olisi voitava jäljittää esikäsittelemättömän muovijätteen syntyyn saakka ja jätteen ensimmäinen jätenimike olisi kirjattava vastaanottokirjanpitoon. Mikäli esikäsitelty jätenimike sisältäisi useilla jätenimikkeillä olevia jätteitä, olisi kaikki jätenimikkeet kirjattava vastaanottokirjanpitoon. Erityyppisistä toiminnoista peräisin olevien jätetyyppien kumulatiiviset vastaanottomäärät tulisi 17 §:n nojalla esittää valvontaviranomaiselle toimitettavassa ympäristöluvan mukaisessa vuosiyhteenvedossa.

Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin vastaanottokirjanpitoa koskevien ohjeiden kirjaamisesta 4 §:ssä tarkoitettuun laadunvarmistusjärjestelmään.

Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen osalta vastaanotettavan muovijätteen on lisäksi täytettävä kierrätysmuoviasetuksen 6 artiklan keräystä ja esikäsittelyä koskevat vaatimukset.

7 §. Muovijätteiden varastointi. Pykälässä säädettäisiin vastaanotetun muovijätteen varastointia koskevista vaatimuksista. Muovijätteet, jotka olisi tarkoitettu elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen valmistukseen, tulisi pitää erillään muista vastaanotetuista muovijätteistä ja jätteistä.

Pykälän momentin 2 mukaisesti valmistajan, joka käyttää hyödyntämistoimen syöttöpanoksena rakentamisesta peräisin olevaa muovijätettä ja joka samalla vastaanottaa purkamisesta peräisin olevia jätteitä, tulisi pitää rakentamisesta peräisin olevat muovijätteet erillään purkamisesta peräisin olevista sekä muista jätteistä. Purkamisen muovien erityinen haaste on muovien ikä, minkä takia niissä on saatettu käyttää kemikaaleja, joiden käyttö ei ole enää nykyään sallittua tai joiden sallituille käyttömäärille on asetettu rajoituksia. Uusiomuoviraaka-aineen valmistajan vastuulla on varmistaa, tarpeen mukaan näytteenoton avulla, ettei vastaanotettu muovijäte sisällä sellaisia aineita, joiden ei tulisi päätyä valmistettuun uusiomuoviraaka-aineeseen. Rakentamisesta ja purkamisesta peräisin muovijätteiden erillään pitäminen on arvioitu yksinkertaisimmaksi keinoksi, jolla rakentamisen muovit voidaan sisällyttää asetuksen soveltamisalaan sallituksi syöttöpanokseksi ilman, että rakentamisen muoveista valmistettua uusiomuoviraaka-ainetta koskisi eräkohtaiset kemikaaleja koskevat testausvelvoitteet.

Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen osalta varastoinnin on lisäksi täytettävä kierrätysmuoviasetuksen mukaiset vaatimukset.

8 §. Muovijätteen esikäsittely. Pykälässä säädettäisiin, että vastaanotettu muovijäte tulisi esikäsitellä muovijätteen mahdollisesti sisältämien epäpuhtauksien poistamiseksi ennen sen käyttöä hyödyntämistoimen syöttöpanoksena. Esikäsittelyn yhtenä tarkoituksena olisi poistaa käytettävästä muovijätteestä muita materiaaleja tai runsaasti

materiaaliepäpuhtauksia sisältävät muovijätteet siten, että hyödyntämistoimesta sääty uusiomuoviraaka-aine täyttäisi asetuksen arviointiperusteet. Poistettavia epäpuhtauksia olisivat esimerkiksi metallit, bioperäinen materiaali, puu ja maa-ainekset muut vastaavat materiaalit.

Esikäsitellyn muovijätteen laatua olisi seurattava jatkuvasti ja havaittavat epäpuhtaudet, jotka voivat oleellisesti heikentää valmistettavan uusiomuoviraaka-aineen laatua, olisi poistettava. Esikäsitelyssä poistettujen materiaalien (rejektit) määrästä sekä niiden käsittelystä ja toimituskohteesta tulisi pitää kirjaa. Ympäristöluvanvaraisen toiminnan valvontaviranomaiselle toimitettavassa vuosiyhteenvedossa tulisi esittää 16 §:n nojalla tiedot hylätyistä materiaaleista ja epäpuhtauksista sekä niiden määrästä.

Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen osalta vastaanotettavan muovijätteen on lisäksi täytettävä kierrätysmuoviasetuksen 6 artiklan keräystä ja esikäsitelyä koskevat vaatimukset.

9 §. Muovijätteen hyödyntäminen. Pykälässä säädettäisiin muovijätteen hyödyntämismenettelyä koskevista vaatimuksista.

Syntypaikkalajitellun muovijätteen lajittelun oikeellisuus olisi varmistettava ennen muovijätteen käyttöä hyödyntämistoimen syöttöpanoksena. Pykälässä asianmukaisuudella tarkoitettaisiin valmistajan velvollisuutta tarkistaa lajittelun oikeellisuus ja muut ominaisuudet, jotka voivat vaikuttaa valmistettavan uusiomuoviraaka-aineen laatuun. Syntypaikkalajittelematon muovijäte olisi lajiteltava muovilajeittain siten, että muut uusiomuoviraaka-aineen laatuun ja luokitteluun liittyvät ominaisuudet, kuten muovimateriaalin sisältämät epäpuhtaudet ja materiaalin tekniset ominaisuudet, otetaan huomioon. Muovijätteestä lajiteltua polyvinyylikloridimuovia ei saisi palauttaa prosessiin, vaan se tulisi toimittaa asianmukaiseen käsittelyyn.

Esikäsitelty ja lajiteltu muovijäte olisi käsiteltävä palakoon pienentämiseksi eli materiaalin muuntamiseksi murskeeksi tai hiutaleeksi. Murskeeksi tai hiutaleeksi käsitelystä muovijäteraa-aineesta tulisi poistaa epäpuhtaudet tarkoituksenmukaisella menetelmällä siten, että hyödyntämistoimen läpikäynyt uusiomuoviraaka-aine täyttää sille 11 §:ssä säädetyt vaatimukset ja sille voitaisiin määritellä 13 §:ssä määritetty käyttötarkoitus. Poistettavia epäpuhtauksia olisivat esimerkiksi metallit, bioperäinen materiaali, puu ja muut vastaavat materiaalit. Epäpuhtauksien poistoon soveltuvia menetelmiä olisivat esimerkiksi kellutus ja magneettierotus.

Likaantuneet tai tarroja tai muita vastaavia poistettavia materiaaleja sisältävät muovijätteet olisi käsiteltävä, kuten pestävä, lian ja muiden epäpuhtauksien poistamiseksi. Käsittelyiden määrän olisi oltava riittävä suhteessa käsiteltävän muovin sisältämien epäpuhtauksien määrään: runsaammin likaa ja epäpuhtauksia sisältäviä muovijätteitä olisi esimerkiksi pestävä pidempään tai useamman kerran kuin vähäisessä määrin likaa sisältäviä muovijätteitä.

Suulakepuristuksella tai muulla tavoin pelletöitäväksi tarkoitettusta muovisulasta olisi poistettava jäljelle jääneet epäpuhtaudet. Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi muovisulan suodattamista. Muovisulaan voitaisiin tehdä värinpoisto, lisätä väriaineita tai lopputuotteelta vaadittujen ominaisuuksien kannalta tarpeellisia lisäaineita. Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen valmistukseen käytetyllä käsittelylinjalla saisi käsitellä ainoastaan erilliskerättyä tai syntypaikkalajiteltua muovijätettä, joka on peräisin elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuneista muovituotteista. Tällaisia muovijätteitä olisivat esimerkiksi panttiin perustuvan palautusjärjestelmän kautta kerätyt muoviset juomapakkaukset. Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen valmistukseen käytetyn hyödyntämistoimen tulee täyttää kierrätysmuoviasetuksen mukaiset vaatimukset. Vaatimukset koskevat niin soveltuvia kierrätystekniikoita, sallittuja syöttöpanoksia, muovijätteen keräystä ja esikäsitelyä, puhdistusta, kierrätysmuovimateriaalien ja -tarvikkeiden jälkikäsitelyä ja käyttöä, kierrätysjärjestelmien toimintaa sekä laadunvarmistusjärjestelmää.

Pykälän 2 momentin mukaisesti valmistajan olisi määriteltävä tarkoituksenmukaiset ja riittävät riskinhallintatoimenpiteet, kuten pesuveden laadun seuranta, pilaantuneiden erien tunnistamiseksi ja poistamiseksi muovijätteraaka-aineesta. Pilaantumisella tarkoitetaan muovijätteen laatua tai ominaisuuksia, jotka voisivat vaarantaa hyödyntämistoimesta saadun uusiomuoviraaka-aineen laadun ja joita ei ole havaittu vastaanottotarkastuksessa.

Lisäksi pykälän 3 momentissa säädettäisiin uusiomuoviraaka-aineen valmistuksessa käytettävien laitteiden käyttöä, huoltoa ja valmistusprosessia koskevia toimintoja koskevien ohjeistusten laatimisesta ja näiden ohjeiden kirjaamisesta 4 §:ssä tarkoitettuun laadunvarmistusjärjestelmään.

10 §. *Uusiomuoviraaka-ainetta koskevat määritykset.* Pykälässä säädettäisiin hyödyntämistoimen läpikäynyttä uusiomuoviraaka-ainetta koskevista määrityksistä, jotka olisivat tarpeen uusiomuoviraaka-aineen laadun varmistamiseksi. Pykälässä säädettäisiin minimivaatimuksista, joiden määrittäminen olisi pakollista. Määritettäväksi ei haluta lisätä sellaisia tekijöitä, jotka eivät ole jokaisessa tilanteessa tarpeen. Asetuksessa säädetyt pakolliset vaatimukset eivät estä lisämääritysten asettamista uusiomuoviraaka-aineelle osapuolten välisissä sopimuksissa. Halutessaan valmistaja ja ostaja voivat sopia keskenään tehtävistä lisämäärityksistä, jotka kuvaavat uusiomuoviraaka-aineen soveltuvuutta eri käyttökohteisiin.

Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin uusiomuoviraaka-ainetta koskevan materiaalijakauksen ilmoittamisesta. Valmistajan olisi määritettävä uusiomuoviraaka-aineelle pääpolymeerin ja muiden polymeerien massaosuudet, sen soveltuvuus eri muovituotteiden valmistusmenetelmiin sekä sulaindeksi joko jatkuvana mittauksena tai määritettynä näytteestä, joka edustaa enintään 1 500 kilogramman uusiomuoviraaka-aine-erää. Sulaindeksin määrittämiseksi tehtävästä näytteenotosta ja sen määrittämiseksi käytettävästä analyysimenetelmästä määritettäisiin tarkemmin asetuksen liitteessä 3. Eri muovituotteiden valmistusmenetelmiä olisivat esimerkiksi puhallusmuovaus, rotaatiovalu tai ruiskuvalu.

Sulaindeksiä edellytettäisiin, koska sillä voidaan yksiselitteisesti kertoa uusiomuoviraaka-aineen laadusta ja puhtaudesta sekä soveltuvuudesta eri muovituotteisiin ja valmistustekniikoihin. Sulaindeksillä voidaan myös välillisesti varmistaa, että hyödyntämistoimessa käytetyillä menetelmillä voidaan valmistaa käyttökelpoista uusiomuoviraaka-ainetta. Tästä syystä sulaindeksi on arvioitu yhdeksi keskeisimmäksi ja yksinkertaisimmaksi keinoksi varmistaa hyödyntämistoimea ja uusiomuoviraaka-ainetta koskevien arviointiperusteiden täytyminen.

Asetuksen tarkoituksena olisi asettaa minimivaatimukset hyödyntämistoimen ja siitä saatavan uusiomuoviraaka-aineen laadunvarmistukselle. Sulaindeksin määrittäminen on nykyisellään kiinteä osa valmistajien hyödyntämistoimea, minkä takia asetetun vaatimuksen ei arvioida aiheuttavan valmistajille lisätoimenpiteitä. Sulaindeksin ei arvioida ainoana asetuksessa mittausta vaativana määrityksenä ilmaisevan tyhjentävästi uusiomuoviraaka-aineen soveltuvuutta eri käyttötarkoituksiin. Valmistajan tulee tuntea valmistamansa uusiomuoviraaka-aineen soveltuvuus eri käyttötarkoituksiin ja valmistusmenetelmiin kyetäkseen ilmoittamaan ne vaatimustenmukaisuusilmoituksessa. Tätä varten valmistaja voi tehdä sulaindeksin lisäksi muita tarpeelliseksi näkemiään määrityksiä, jotka kuvaavat uusiomuoviraaka-aineen laatua siten, että valmistaja voi ilmoittaa valmistamalleen uusiomuoviraaka-aineelle soveltuvan käyttötarkoituksen ja valmistusmenetelmän.

Pykälässä mainittuihin tietoihin pohjautuva hyödyntämistoimen läpikäyneen uusiomuoviraaka-aineen laadunvarmistus olisi keskeinen väline sen osoittamiseksi, että muovijätteen vastaanotto, esikäsitteily ja hyödyntäminen on kokonaisuudessaan toteutettu siten, että valmis uusiomuoviraaka-aine täyttää asetuksen arviointiperusteet. Siksi tehdyt toimenpiteet olisi myös dokumentoitava 11 §:n mukaisesti.

Jos valmistaja havaitsisi, että jonakin ajankohtana muovijätteen hyödyntämistoimea ei olisi toteutettu laadunvarmistusjärjestelmän mukaisesti tai hyödyntämistoimen läpikäyneen uusiomuoviraaka-aineen laatu ei sulaindeksin ja materiaalikoostumuksensa perusteella vastaisi asetuksen arviointiperusteita, edellytyksiä muovijätteen jätteeksi luokittelun päättymiselle ei olisi ja uusiomuoviraaka-aine olisi edelleen luokiteltava jätteeksi. Jätteeksi luokittelu koskisi sitä uusiomuoviraaka-aine-erää, jonka osalta puutteet on havaittu.

11 §. *Näytteenoton, näytteiden analysoinnin ja tulosten dokumentointi.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että uusiomuoviraaka-aineen valmistajan tulisi laatia näytteenottoa ja näytteiden esikäsittelyä ja testaamista koskevat ohjeet ja kirjata nämä 4 §:ssä tarkoitettuun laadunvarmistusjärjestelmään. Ohjeiden tulisi sisältää tiedot (1) näytteenottajasta ja tämän pätevyydestä, näytteenottopaikasta, näytteenottomenetelmästä ja näytteenottoajankohdasta; (2) sulaindeksin ja muiden ominaisuuksien määrittämiseen käytetyistä menetelmistä; (3) näytteenotossa havaituista poikkeamista; (4) valmistajan käyttämien näytteenotto-, mittaus- tai testausvälineiden käytöstä, kalibroinnista ja huollosta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että näytteiden esikäsittelyssä ja analysoinnissa käytetyt menetelmät ja välineet sekä analyysitulokset tulee dokumentoida osana 4 §:ssä tarkoitettua laadunvarmistusjärjestelmää. Asiakirjojen tulisi sisältää tiedot näytteistä tehtyjen määritysten tekijöistä ja käytetyistä tutkimusmenetelmistä, näytteistä tehtyjen määritysten tuloksista, havaituista laatu-poikkeamista ja näiden poikkeamien johdosta tehdyistä toimenpiteistä sekä valmistajan käyttämien näytteenotto-, mittaus- tai testausvälineiden kalibroinnista ja huollosta. Pykälän 2 momentissa tarkoitettuja asiakirjoja tulisi säilyttää 10 vuoden ajan asiakirjan laatimisajankohdasta lukien. Säilyttäminen voisi tapahtua sähköisesti tai paperisena. Lisäksi jatkuvana mittauksena tuotettu tosiaikainen mittautieto sulaindeksistä tulisi säilyttää vähintään 2 kuukauden ajan. Tosiaikaisella tarkoitettaisiin reaaliaikaista hetkeä eli sitä hetkeä, jona mittaus on tosiasiaa suoritettu.

12 §. *Hyödyntämistoimen läpikäyneen uusiomuoviraaka-aineen sallitut käyttötarkoitukset.* Pykälässä säädettäisiin hyödyntämistoimen läpikäyneen uusiomuoviraaka-aineen sallituista käyttötarkoituksista. Sallittujen käyttötarkoitusten määrittäminen vastaisi jätepuitedirektiivin 2008/98/EC artiklan 6 kohdan 1 a vaatimukseen, että valmistettavaa ainetta tai esinettä on määrä käyttää erityisiin tarkoituksiin, eli valmistettavalle uusiomuoviraaka-aineelle on määritelty käyttötarkoitus. Pykälän mukaan uusiomuoviraaka-ainetta voitaisiin käyttää muovituotteiden tai muovia sisältävien tuotteiden valmistukseen. Käytännössä käyttötarkoituksia olisivat:

- 1) sauvat, tangot, profiilit;
- 2) putket, letkut;
- 3) laatat, levyt, kalvot, kaistaleet ja nauhat;
- 4) säkit, kassit, pussit ja tötteröt;
- 5) rasiat, laatikot, sälelaatikot, kotelot ja niiden kaltaiset tavarat tavaroiden kuljettamiseen tai pakkaamiseen;
- 6) koripullot, pullot ja niiden kaltaiset tavarat tavaroiden kuljettamiseen tai pakkaamiseen;
- 7) säiliöt, altaat, sammiot ja niiden kaltaiset astiat;
- 8) talous-, hygienia- ja toalettiesineet;
- 9) rakennustarvikkeet ja osat rakentamiseen.

Mainitut käyttötarkoitukset perustuvat PRODCOM-luokitukseen, jota käytetään teollisuustuotteiden tilastointiin Euroopan unionissa ja sen jäsenmaissa.

Käytettäessä uusiomuoviraaka-ainetta elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvien tuotteiden valmistuksessa tulisi lisäksi ottaa huomioon tällaisia tuotteita koskevan lainsäädännön vaatimukset. Lisäksi tuotestandardit voivat kieltää uusiomuoviraaka-aineen käytön niiden soveltamisalaan kuuluvissa tuotteissa. Tällä hetkellä esimerkiksi paineellisia vesiputkia koskeva tuotestandardi ei salli uusiomuoviraaka-aineen käyttöä valmistuksen raaka-aineena.

13 §. *Hyödyntämistoimen läpikäyneen uusiomuoviraaka-aineen varastointi.* Pykälässä säädettäisiin uusiomuoviraaka-aineen varastoinnista siten, että eri käyttötarkoituksiin tarkoitettut raaka-aineet varastoitaisiin erillään toisistaan käyttötarkoituksen mukaan. Uusiomuoviraaka-aine tulisi varastoida ja käsitellä siten, ettei sen laatu heikkene. Laadun heikkenemiseen johtaisi esimerkiksi veden, roskien, eläinten tai niiden jätösten päätyminen uusiomuoviraaka-aineen sekaan tai uusiomuoviraaka-aineen pitkäaikainen altistuminen auringon valolle. Jos valmistajan olisi syytä epäillä uusiomuoviraaka-aineen laadun heikentyneen varastoinnin aikana siten, ettei se täyttäisi asetuksessa säädettyjä arviointiperusteita, valmistajan olisi tutkittava uusiomuoviraaka-aineen laatu sekä arvioitava sen soveltuvuus aiottuun käyttötarkoitukseen. Valmistajan olisi palautettava uusiomuoviraaka-aine, joka ei täytä sille asetuksessa säädettyjä arviointiperusteita, käsiteltäväksi jätteenä. Uusiomuoviraaka-aineesta, jonka jätteeksi luokittelu on ensin päättynyt, tulee uudelleen jätettä, jos se ei täytä asetuksessa säädettyjä arviointiperusteita. Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen varastoinnin tulee lisäksi täyttää kierrätysmuoviasetuksen mukaiset vaatimukset.

14 §. *Valmistajan vaatimustenmukaisuusilmoitus.* Pykälässä säädettäisiin uusiomuoviraaka-aineen valmistajan velvollisuudesta laatia vaatimustenmukaisuusilmoitus valmistamastaan ja markkinoille saattamastaan uusiomuoviraaka-aineesta. Uusiomuoviraaka-aineen vastaanottajalle annettavalla vaatimustenmukaisuusilmoituksella valmistaja vakuuttaisi uusiomuoviraaka-aineen, murskeen, hiutaleen tai pelletin, täyttävän asetuksen vaatimukset. Samalla valmistaja osoittaisi varmistaneensa, että markkinoille saatettava uusiomuoviraaka-aine on siihen sovellettavan tuotelainsäädännön vaatimusten mukaista. Vaatimustenmukaisuusilmoituksen sisältövaatimuksista säädettäisiin tarkemmin asetuksen 15 §:ssä.

Vaatimustenmukaisuusilmoitus tulisi antaa uusiomuoviraaka-aineen vastaanottajalle jokaisen uusiomuoviraaka-aine-erän mukana. Vaatimustenmukaisuusilmoitus voisi olla myös sähköisessä muodossa ja se voisi olla saatavilla esimerkiksi valmistajan verkkosivuilla. Tällöin vastaanottajalle tulisi antaa kyseinen verkko-osoite, josta ilmoitus löytyy.

Valmistajan olisi säilytettävä vaatimuksenmukaisuusilmoituksen jäljennöstä kymmenen vuoden ajan sen antamisesta. Säilytysajan pituus olisi vastaava kuin valtioneuvoston asetuksessa betonimurskeen jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteista (466/2022). Vaatimustenmukaisuusilmoitus olisi jätelain 122 §:n nojalla pyydettyä esitettävä tuotteita valvovalle markkinavalvontaviranomaiselle Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Lisäksi elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvalla uusiomuoviraaka-aineelle on laadittava kierrätysmuoviasetuksen 29 artiklan mukainen vaatimustenmukaisuusilmoitus, jonka osalta on huomioitava myös muoviasetuksen mukaiset vaatimukset vaatimustenmukaisuusilmoitukselle. Mainittu vaatimustenmukaisuusilmoitus voidaan yhdistää tässä asetuksessa tarkoitettuun vaatimustenmukaisuusilmoitukseen, kun kaikkien asetusten sisältövaatimukset täyttyvät, jolloin valmistaja välttyy useamman vaatimustenmukaisuusilmoituksen laatimiselta.

Valmistajan on lisäksi laadittava kierrätysmuoviasetuksen 26 artiklan mukainen vaatimustenmukaisuuden valvontaa koskeva tiivistelmä, ns. CMSS (control monitory summary sheet), käyttämällä kierrätysmuoviasetuksen liitteessä II vahvistettua mallia

tai uuden tekniikan tapauksessa kehittäjän käyttämää mallia. Valmistajan on toimitettava tiivistelmä sen alueen toimivaltaiselle viranomaiselle kuukauden kuluessa siitä, kun kierrätysmuovin tuotanto kyseisellä laitteistolla on aloitettu.

15 §. Vaatimustenmukaisuusilmoituksen sisältö. Pykälässä säädettäisiin uusiomuoviraaka-aineen valmistajan laatiman vaatimustenmukaisuusilmoituksen sisällöstä. Vaatimustenmukaisuusilmoituksen sisältö vastaisi pääosin EU:n jätteen luokittelun päättämistä koskevassa lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia ilmoituksen sisällöstä.¹⁷ Vaatimustenmukaisuusilmoituksesta olisi käytävä ilmi valmistajaa koskevat tiedot, valmistavan laitoksen nimi, arviointiperusteiden käyttöönottopäivämäärä ja toimintaa valvova ympäristönsuojelulain mukainen valvontaviranomainen. Käyttöönottopäivämäärällä tarkoitettaisiin sitä päivämäärää, jona viranomainen, jolle arviointiperusteiden käyttöönotosta on ilmoitettu, on kirjannut arviointiperusteiden käyttöönoton YLVA-tietojärjestelmään. Lisäksi vaatimustenmukaisuusilmoituksesta tulisi käydä ilmi perustiedot uusiomuoviraaka-aineesta, materiaalin väri, materiaalin alkuperä jätenimikkeittäin, muovilaji ja sen tarkenne toimialan eritelmän mukaisesti ja uusiomuoviraaka-ainetta koskeva tämän asetuksen mukainen käyttötarkoitus sekä soveltuvuus muovituotteiden valmistusmenetelmiin sekä elintarvikekontaktiin. Muovilajilla tarkoitetaan yleisnimitystä, jota käytetään viitattaessa muovimateriaalin polymeerin nimeen tai polymeerien nimiin. Toimialan tarkenteella tarkoitettaisiin muovilajista käytettyä nimitystä ja sen lyhennettä, kuten polyeteeni (PE), polypropeeni (PP) ja polyetyleenitereftalaatti (PET). Valmistusmenetelmällä tarkoitettaisiin niitä muovituotteiden valmistustekniikoita, kuten puhallusmuovausta, rotaatiovalua tai ruiskuvalua, joihin valmistajan uusiomuoviraaka-aine soveltuu käytettäväksi. Vaatimuksenmukaisuusilmoituksessa olisi annettava tiedot uusiomuoviraaka-aineen sulaindeksistä ja sen määrittämiseen käytetystä standardista tai vaihtoehtoisesti antaen tarkka kuvaus sulaindeksin määrittämiseen käytetystä menetelmästä sekä materiaalityypistä pääpolymeerin ja muiden polymeerien osuuksina.

Uusiomuoviraaka-aineen valmistajan vastuulla olisi, että uusiomuoviraaka-ainelähetys täyttää kaikilta osin asetuksessa säädetyt arviointiperusteet ja että uusiomuoviraaka-aine täyttää sitä koskevat mahdolliset REACH-, ja POP-asetuksen ja muun sovellettavan kemikaali- ja tuotelainsäädännön mukaiset vaatimukset, sekä elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuva uusiomuovi-raaka-aine täyttää muoviasetuksen vaatimukset.

Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvien uusiomuoviraaka-aineen vaatimuksenmukaisuusilmoituksen sisällön tulee lisäksi täyttää kierrätysmuoviasetuksen 29 artiklan mukaiselle vaatimuksenmukaisuusilmoitukselle asetuksen liitteessä III asetetut vaatimukset ja muoviasetuksen liitteessä IV esitetyt sisältövaatimukset.

Valmistajan, joka valmistaa elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvaa uusiomuoviraaka-ainetta, on lisäksi ilmoitettava kierrätysjärjestelmän käynnistämisestä kierrätysmuoviasetuksen 9 artiklan kohdan 1 vaatimusten mukaisesti asiasta komissiolle ja alueen toimivaltaiselle viranomaiselle eli Ruokavirastolle.

Valmistajan, joka vastaa uuden tekniikan kehittämisestä elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvan uusiomuoviraaka-aineen valmistamiseksi, on ilmoitettava uudesta tekniikasta ja sitä koskevista tiedoista komissiolle ja alueen toimivaltaiselle viranomaiselle kierrätysmuoviasetuksen 10 artiklan kohdan 2 mukaisesti. Valmistajan on myös ilmoitettava kierrätysmuoviasetuksen 25 artiklan mukaisesti puhdistuslaitteistojen rekisteröinnistä komissiolle ja alueen toimivaltaiselle viranomaiselle.

16 §. Ilmoitus- ja raportointivelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin ilmoitusvelvollisuudesta, jonka mukaisesti valmistajan tulisi ilmoittaa asetuksen mukaisten arviointiperusteiden käyttöönotosta kirjallisesti toiminnan valvonnasta vastaavalle ympäristönsuojelulain 23 §:n 1 momentissa tarkoitettulle

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/851 jättestä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta.

valvontaviranomaiselle. Ilmoituksen tulisi sisältää selvitys valmistajan laadunvarmistusjärjestelmästä ja tieto arviointiperusteiden käyttöönoton ajankohdasta. Asetuksen mukaista toimintaa koskeva ilmoitus tehtäisiin valtion valvontaviranomaisena toimivalle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jos ympäristöluvan myöntää valtion ympäristölupaviranomainen, ja muutoin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Toiminnanharjoittajan tulisi toimittaa ilmoitus valvontaviranomaiselle kirjallisesti viimeistään 30 vuorokautta ennen asetuksen mukaisten arviointiperusteiden käyttöönottoa. Ilmoitus voitaisiin toimittaa myös sähköisesti.

Ilmoitus olisi luonteeltaan informatiivinen ja valvonnallinen, eikä sen vastaanottaminen edellyttäisi viranomaiselta hyväksymistä tai muita käsittelytoimia. Ilmoituksen vastaanottava viranomainen merkitsisi ympäristönsuojelulain 223 §:n mukaisesti ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tiedon asetuksen mukaisten arviointiperusteiden käyttöönotosta kyseisellä luvanvaraisella laitoksella.

Valvontaviranomaiset valvoisivat asetuksen noudattamista osana kyseisen luvanvaraisen laitoksen toimintaa, ja tarvittaessa viranomaisella olisi käytössään ympäristönsuojelulain 18 luvussa säädetty valvontakeinot. Jos ilmoitukseen liitetty selvitys laadunvarmistusjärjestelmästä olisi puutteellinen tai ei vastaisi asetuksen vaatimuksia, viranomaisen tulisi hallinnollisin toimenpitein ohjata valmistajaa täydentämään laadunvarmistusdokumentaatiota tai korjaamaan siinä havaitut epäkohdat. Mikäli valmistaja ei tähän omaehtoisesti ryhtyisi, viranomaisella olisi käytössään kehoitus- sekä viime kädessä hallintopakkomennettely.

Valmistajan olisi toimitettava valvontaviranomaiselle harjoittamaansa luvanvaraista toimintaa koskevan vuosiraportoinnin yhteydessä 2 momentissa tarkoitettut tiedot. Jos ympäristöluvassa ei olisi asetettu vuosiraportointia koskevaa määräaikaa, tiedot olisi toimitettava valvontaviranomaiselle seuraavan kalenterivuoden helmikuun loppuun mennessä.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuilla muovijätteillä ja jätenimikkeillä tarkoitettaisiin liitteen 1 mukaisia muovijätteitä ja jätenimikkeitä. Momentin 2 kohdassa säädetyn laadunvarmistusjärjestelmää koskevan selvitysvollisuuden täyttämiseksi riittäisi vuosittain valmistajan raportoima tieto mahdollisista muutoksista laadunvarmistusjärjestelmässä. Momentin 3 kohdassa säädettäisiin valmistajaa koskeva vaatimus raportoida arviointiperusteet täyttävän uusiomuoviraaka-aineen vuotuinen valmistusmäärä valvontaviranomaiselle tehtävän vuosiraportin yhteydessä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muovijätettä syöttöpanoksena hyödyntävälle valmistajalle vaatimukseksi toimittaa tiedot erityyppisistä toiminnoista peräisin olevien jätteiden kumulatiivisista vastaanottomääristä sekä syöttöpanoksen esikäsittelyssä ja käsittelyssä siitä poistettavien materiaalien määristä ja jatkokäsittelystä. Vastaanottomäärät tulisi ilmoittaa liitteen 1 mukaisiin muovijätteisiin ja jätenimikkeisiin eriteltyinä.

Säännöksen nojalla raportoitavat tiedot on toimitettava valvontaviranomaisen tietojärjestelmään tai valvontaviranomaisen kanssa erikseen sovitulla tavalla.

Pykälän 4 momentin mukaan toiminnanharjoittajan tulisi ilmoittaa kirjallisesti valvontaviranomaiselle myös asetuksen mukaisten arviointiperusteiden käytön päättymisestä. Tällöin valvontaviranomaisen tulisi kirjata tieto arviointiperusteiden käytön päättymisestä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

6 Asetuksen voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan XX päivänä _____kuuta 202X. Ennen asetuksen antamista se tulee sisältämiensä teknisten määräysten vuoksi ilmoittaa komissiolle ja muille jäsenvaltioille teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetussa

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2015/1535 säädetyh ilmoitusmenettelyn mukaisesti. Kun komissio on vastaanottanut ilmoituksen, se ilmoittaa kolmen kuukauden määräajasta, jonka aikana säädöstä tai määräystä ei saa antaa.

Koska asetuksessa säädetyt mekaanisesti kierrätetyn muovin jätteeksi luokittelun päättymistä koskevat arviointiperusteet sisältävät vaatimuksia hyödyntämistoimelle (ml. muovijätteen vastaanottoa koskevat vaatimukset), arviointiperusteiden soveltaminen ei olisi mahdollista ennen asetuksen voimaantuloa valmistettuun uusiomuoviraaka-aineeseen. Aiemmin valmistettua uusiomuoviraaka-ainetta koskisivat tapauskohtaisen EEJ-päätöksen määräykset. Asetuksen voimaan tullessa harjoitettavaan asetuksen soveltamisalaan kuuluvan uusiomuoviraaka-aineen valmistukseen jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteet otettaisiin käyttöön valmistajan ilmoituksen perusteella.

Ennen asetuksen antamista annettu tapauskohtainen EEJ-päätös kumoutuisi siltä osin, kun päätös koskee asetuksen soveltamisalaan kuuluvia muovijätteitä. Käytännössä valmistajan tulisi toimintaa jatkaakseen tehdä asetuksen tarkoittama ilmoitus arviointiperusteiden käyttöönotosta.

Jos uusiomuoviraaka-aineen valmistusta koskeva tapauskohtainen lupahakemus olisi vireillä asetuksen voimaantullessa, sen käsittely jäisi sillensä tai raukeaisi, riippuen siitä, missä käsittelyvaiheessa tapauskohtainen lupahakemus olisi. Tuomioistuimessa asetuksen voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin asetuksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Liite 1 Hyödyntämistoimen syöttöpanokseksi sallitut muovijätteet ja niiden jätenimikkeet

Liitteessä 1 säädettäisiin muovijätteistä, joita olisi sallittua käyttää hyödyntämistoimessa syöttöpanoksena. Liitteessä esitettäisiin syöttöpanokseksi sallittujen muovijätteiden alkuperän mukaiset muovijätteet ja niitä koskevat jätenimikkeet. Liitteessä mainitut muovijätteet ja niitä koskevat jätenimikkeet vastaisivat tietyin rajauksin jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (978/2021) liitteen 3 jäteluettelon muovijätteistä annettuja jätenimikkeitä. Jätteitä koskeva luokitus vastaisi jäteluettelossa tarkoitettuja jätteiden alkuperää vastaavia tunnusnumeroja. Lisäksi asetus mahdollistaisi liitteessä 1 tarkoitettujen jätteiden käytön hyödyntämistoimen syöttöpanoksena jätehuollossa jollain toisella toimipaikalla tapahtuneen esikäsittelyn jälkeen. Jätettä esikäsiteltäessä sen jätenimike muuttuu, jolloin varsinaiseen uusiomuoviraaka-aineen valmistukseen toimittaessa käytetään alkuperäisestä jätenimikkeestä poikkeavaa jätenimikettä.

Asetuksen soveltamisalaan kuuluva muovijäte jaoteltaisiin liitteen mukaisesti neljään luokkaan seuraavasti: kohdassa 1 määritettäisiin muovien ja muovituotteiden valmistuksessa syntyvät muovijätteet, kohdassa 2 rakentamisessa syntyvät muovijätteet, kohdassa 3 muut erilliskerätyt muovijätteet ja kohdassa 4 sekalaisesta jätteestä erotellut muovijätteet. Sallittujen syöttöpanosten rajausta koskisi edellä mainittuja muovijätteitä, joiden materiaalikoostumukseen ei liity merkittävässä määrin epävarmuutta ja joihin ei lähtökohtaisesti sisälly merkityksellistä haitta-aineriskiä. Syntyvalttaan ja käyttöhistorialtaan erilaisten muovijätevirtojen erittely mahdollistaisi myös erilaisten ja tarkoituksenmukaisten jatkokäyttöön liittyvien rajoitusten ja laatuvaatimusten asettamisen näille jätevirroille.

Asetuksen 5 §:n 2 momentin mukaisesti muualta kuin kotitalouksista erilliskerättyjä muovipakkauksia, joita olisi käytetty vaarallisten aineiden pakkaamiseen tai säilyttämiseen, ei saisi käyttää hyödyntämistoimen syöttöpanoksena. Vaarallisella aineella tarkoitettaisiin aineita, jotka kuuluisivat yhteen tai useampaan tämän asetuksen liitteessä 2 esitettyyn vaaraluokkaan tai -kategoriaan, jotka vastaavat CLP-asetuksen

liitteen I mukaisia vaaraluokkia tai -kategorioita. Vastaanotetun muovijätteen joukossa voi olla muovia, joka sisältää POP-yhdisteitä tai vaarallisia aineita. Valmistajan vastuulla on varmistaa, tarpeen mukaan näytteenoton avulla, ettei syöttöpanos sisällä sellaisia aineita, joiden ei tulisi päätyä valmistettuun uusiomuoviraaka-aineeseen.

Liitteen 1 kohdissa 1 muovien ja muovituotteiden valmistuksessa syntyvät muovijätteet, 2 rakentamisen muovijätteet ja 3 muut erilliskerätyt muovijätteet esitettyyn jätenimikkeeseen 19 12 04 sisältyisivät muovijätteiden mekaanisessa käsittelyssä syntyvät esikäsitellyt muovijakeet. Mainituille muovijätteille on yhteistä se, että ne ovat lähtöisin tällä asetuksella hyödyntämistoimeen sallittujen syöttöpanosten käsittelystä ja niitä ei ole hyödyntämistoimen jälkeen muulla tavoin käsitelty tai toimitettu eteenpäin. Näin ollen näiden arvioitaisiin materiaalikoostumuksensa puolesta vastaavan liitteen 1 kohdissa 1–3 sallittujen muovijätetyyppien materiaalikoostumusta.

Liitteen 1 kohdan 3 c panttijärjestelmällä tarkoitetaan Suomen Palautuspakkaus Oy:n eli Palpan ylläpitämää panttiin perustuvaa tyhjien juomapakkausten palautusjärjestelmää.

Liitteen 1 kohdassa 4 jätenimikkeellä 19 12 04 tarkoitettaisiin rakentamisen ja purkamisen sekalaisesta jätteestä (17 09 04) eroteltua kalvomuovijätettä sekä teollisuuden, kaupan ja palveluiden erilliskerätystä energiajätteestä (20 01 99) eroteltua muovipakkausjätettä. Kohdan 4 muovijätteille olisi yhteistä se, että ne ovat etukäteen määräytyistä sekalaista jätettä sisältävistä lähteistä eroteltuja nopeasti kiertäviä muovijätteitä, joihin ei lähtökohtaisesti sisälly merkityksellistä haitta-aineriskiä ja joista puhtaudeltaan on mahdollista valmistaa arviointiperusteet täyttävää uusiomuoviraaka-ainetta. Purkamisen muovien erityinen haaste on muovien ikä, minkä takia muut kuin purkamisessa syntyvät kalvomuovijätteet on jätetty asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Vuosikymmeniä vanhoissa muovituotteissa on saatettu käyttää kemikaaleja, joiden käyttö ei ole enää nykyään sallittua tai joiden sallituille käyttömäärille on asetettu rajoituksia. Asetuksen lähtökohtana on ollut syöttöpanosten rajauksella varmistaa valmistajalle taloudellisesti kestävä riskienhallintareitti, jossa vältettäisiin jokaista uusiomuoviraaka-aine-erää koskevat haitallisten aineiden määrittämistä koskevat testausvelvoitteet.

Liitteen 1 kohdissa a–c tarkoitettuun muovien valmistuksesta tai muovauksesta peräisin olevaan muovijätteeseen sisältyisivät käyttämättömät muovituotteet, jotka olisivat peräisin niitä valmistavilta tuotantolaitoksilta, ja jotka eivät sisällä muita kuin muovin valmistuksessa käytettyjä materiaaleja ja lisäaineita. Käyttämättömiä muovituotteita olisivat esimerkiksi epäkurantit tuotteet tai käyttämättä jääneet muovituotteet. Kohdassa a tarkoitettuun muovin käytöstä peräisin olevaan muovijätteeseen sisältyisi muovijäte, joka sisältäisi tai saattaisi sisältää muovimateriaalin lisäksi muita materiaaleja tai epäpuhtauksia, mutta joiden ei katsottaisi heikentävän siitä valmistettavan uusiomuoviraaka-aineen laatua.

Liitteen kohdassa 2 a rakentamisessa syntyvällä muovijätteellä tarkoitettaisiin niitä käyttämättä jääneitä ja hyödyntämistoimeen soveltuvia muovijätteitä, joista valmistajan on mahdollista valmistaa laatuvaatimukset täyttävää uusiomuoviraaka-ainetta. Hyödyntämistoimeen soveltumattomia rakentamisessa syntyviä muovijätteitä olisivat esimerkiksi runsaasti likaa tai muita epäpuhtauksia sisältävät muovijätteet. Kohdassa 2 b rakentamisessa syntyvillä muovista valmistetuilla eristejätteillä tarkoitettaisiin niitä käyttämättömiä muovieristeitä, jotka eivät ole peräisin purkamisesta ja joita käytettäisiin uusiomuoviraaka-aineen valmistuksen syöttöpanoksena.

Liitteen kohdassa 3 a maataloudesta, puutarhataloudesta ja metsätaloudesta erilliskerätyllä muovijätteellä tarkoitettaisiin niitä muovijätteitä, joiden voidaan katsoa laadultaan ja puhtaudeltaan soveltuvan kierrätettäväksi, ja joista voidaan valmistaa muovituotteiden valmistukseen soveltuvaa uusiomuoviraaka-ainetta. Tällaisia ovat esimerkiksi suursäkit, lannoitepakkaukset, katemuovit ja rehupaalien säilyttämisessä käytettävät muovikalvot, mikäli ne eivät ole niin likaantuneita, ettei lian ja epäpuhtauksien riittävä poistaminen ole mahdollista hyödyntämistoimessa. Ehdotetun 5

§:n 2 momentin mukaisesti muualta kuin kotitalouksista erilliskeräytyjä muovipakkauksia, joita olisi käytetty vaarallisten aineiden pakkaamiseen tai säilyttämiseen, ei saisi käyttää hyödyntämistoimen syöttöpanoksena. Maataloudesta, puutarhataloudesta tai metsätaloudesta peräisin olevia tai erilliskeräytyjä muovipakkauksia, joita olisi käytetty liitteen 2 vaaraluokkaan tai -kategoriaan kuuluvan vaarallisen aineen pakkaamiseen tai säilyttämiseen, ei saisi käyttää hyödyntämistoimen syöttöpanoksena. Tällaisia pakkauksia olisivat esimerkiksi ammattikäyttöön tarkoitettujen torjunta-aineiden, polttoaineiden, liuottimien ja voimakkaiden happojen pakkaamiseen tai säilyttämiseen käytetyt muovipakkaukset.

Liitteen kohdassa 3 b kotitalouksista erilliskerätyllä muovipakkausjätteellä tarkoitettaisiin niitä muovipakkauksia ja muovijätteitä, jotka saadaan Rinki-pisteistä tai suoraan kotitalouksista. Kotitalouksista erilliskeräty muovipakkausjäte ja muu muovijäte pitää sisällään erikseen tai yhdessä erilliskerätyt muovipakkausjätteet ja muut muovijätteet. Kotitalouksista erilliskerätyllä muulla muovijätteellä tarkoitettaisiin hyödyntämistoimeen sopivia muovilajeja, joiden käyttämisestä hyödyntämistoimen syöttöpanoksena voidaan muovituotteiden valmistukseen soveltuvaa uusiomuoviraaka-ainetta. Kotitalouksista erilliskerätyllä muovipakkausjätteellä ja muulla muovijätteellä ei tarkoitettaisi polyvinyylikloridimuovijätettä. Kotitalouksista erilliskerätyllä muulla muovijätteellä ei tarkoitettaisi sekajätteestä eroteltua muovijätettä.

Liitteen kohdassa 3 c panttijärjestelmän kautta erilliskerätyillä muovipulloilla tarkoitettaisiin pullonpalautusjärjestelmien kautta kerätyjä muovipulloja.

Liitteen kohdassa 3 d teollisuudesta, kaupasta ja palveluista erilliskerätyllä tai syntypaikkalajitellulla muovipakkausjätteellä tai muulla muovijätteellä tarkoitettaisiin niitä hyödyntämistoimeen soveltuvia muovilajeja, joista valmistajan on mahdollista valmistaa muovituotteiden valmistukseen soveltuvaa uusiomuoviraaka-ainetta. Teollisuudesta, kaupasta tai palveluista erilliskeräty tai syntypaikkalajiteltu muovipakkausjäte ja muu muovijäte pitää sisällään erikseen tai yhdessä erilliskerätyt muovipakkausjätteet ja muut muovijätteet

Liitteen kohdassa 4 a rakentamisen ja rakennusten purkamisen sekalaisesta jätteestä erotellulla kalvomuvijätteellä tarkoitettaisiin niitä hyödyntämistoimeen soveltuvia ja nopeasti kiertäviä muovilajeja, joista valmistajan on mahdollista valmistaa muovituotteiden valmistukseen soveltuvaa uusiomuoviraaka-ainetta. Rakennusten purkamisen sekalaisesta jätteestä erotellulla kalvomuvilla ei tarkoitettaisi muita rakennuksista purettuja muovista valmistettuja rakennusosia, kuten putkia, kalusteita, eristeitä tai kaapeleita. Purkamisen sekajätteestä eroteltuja muita kuin kalvomaisia muovijätteitä ei saisi käyttää hyödyntämistoimen syöttöpanoksena.

Liitteen kohdassa 4 b teollisuudesta, kaupasta ja palveluista erilliskerätystä energiajätteestä (20 01 99) erotellulla muovipakkausjätteellä tarkoitettaisiin sellaisia energiajätteestä eroteltuja muovilajeja, joista valmistajan on mahdollista valmistaa muovituotteiden valmistukseen soveltuvaa uusiomuoviraaka-ainetta. Teollisuudesta, kaupasta ja palveluista erilliskerätystä energiajätteestä (20 01 99) erotellulla muovipakkausjätteellä ei tarkoitettaisi asetuksen 5 §:n 2 momentin vaarallisten aineiden pakkaamiseen tai säilyttämiseen käytettyjä muovipakkauksia.

Liite 2 Vaarallisten aineiden vaaraluokat ja -kategoriat

Liitteessä 2 säädettäisiin niistä asetuksen 2 §:n kohdassa 3 tarkoitetuista vaaraluokista ja -kategorioista vaaralliselle aineelle tai seokselle. Liitteessä esitetyt vaaraluokat ja -kategoriat vastaisivat CLP-asetuksen liitteessä I vahvistettuja vaaraluokkia tai -kategorioita ja niiden arviointiperusteita. Asetuksen mukaiseksi vaaralliseksi aineeksi katsottaisiin aine tai seos, joka kuuluisi yhteen tai useampaan liitteen kohdissa a–u esitettyyn vaaraluokkaan tai -kategoriaan. Euroopan komissio on lisännyt luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskevaan CLP-asetukseen (EY N:o 1272/2008) uusia vaaraluokkia asetuksella (EU) 2023/707. Vaaraluokat r-u tulevat pakkaajille voimaan vuosien 2025–2026 aikana.

Vaarallisen aineen käsitteeseen kuuluvien aineiden määrittäminen käyttäen CLP-asetuksessa vahvistettuja vaaraluokkia ja -kategorioita olisi tarkoituksenmukainen tapa rajata hyödyntämistoimeen sallittujen syöttöpanoksien ulkopuolelle sellaiset muovijätteet, joita on käytetty riskiperustaltaan aidosti vaaralliseksi luokiteltujen aineiden pakkaamiseen tai säilyttämiseen. Soveltamisalan ulkopuolelle jätetyt vaaraluokat ovat sellaisia, joiden sisältämien aineiden ja seosten ei arvioida aiheuttavan merkittävää riskiä hyödyntämistoimessa työskentelevälle henkilöstölle ja uusiomuoviraaka-aineen laadulle ja sen jatkokäytölle. Syöttöpanosten rajaus koskisi 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti muualta kuin kotitalouksista erilliskerättyjä muovipakkauksia, joita olisi käytetty asetuksen määritelmän mukaisten vaarallisten aineiden pakkaamiseen tai säilyttämiseen.

Liite 3 Sulaindeksin määrittäminen

Liitteessä 3 m tarkennettaisiin uusiomuoviraaka-aineen sulaindeksin määrittämistä ja määrittämiseksi tehtävää näytteenottoa.

Mikäli sulaindeksi määritetään enintään 1 500 kilogrammaa edustavasta näytteestä, määrittäminen tehdään standardin SFS-EN ISO 1133-1 mukaisesti tai muulla menetelmällä, jonka määritysherkkyyden, tarkkuuden ja toistettavuuden menetelmän käyttäjä on todennut riittäväksi.

Jos samasta lähtömateriaalista peräisin olevasta syöttöpanoksesta valmistetaan materiaaliominaisuuksiltaan tasalaatuista uusiomuoviraaka-ainetta, jonka erä on määrältään enemmän kuin 1 500 kilogrammaa, uusiomuoviraaka-aine-erää kohti riittää yksi sulaindeksin määrittämiseksi otettu näyte.

Yksi näyte edustaisi yhtä raaka-aine-erää, kuten suursäkkiä tai oktabiinia, tai muuta vastaavaa enintään 1500 kilogramman uusiomuoviraaka-aine erää. Jos sulaindeksin määrittäminen raaka-aine-erästä tehdään jatkuvana mittauksena, tulisi jokaiselle erälle määrittää sulaindeksi tosiaikaisten mittaustietojen perusteella. Jos hyödyntämistoimen syöttöpanoksena käytetään samasta lähtömateriaalista peräisin olevaa muovijätettä, josta valmistetaan materiaaliominaisuuksiltaan tasalaatuista uusiomuoviraaka-ainetta ja jonka erä olisi määrältään enemmän kuin 1500 kilogrammaa, katsottaisiin yksi näyte riittäväksi uusiomuoviraaka-aine-erän sulaindeksin määrittämiseksi.

Sulaindeksin määrittämistä varten olisi käytettävä joko standardin SFS-EN ISO 1133 mukaista muovisulan virtaavuutta kuvaavaa testiä tai muuta määritysherkkyydeltään, tarkkuudeltaan ja toistettavuudeltaan riittäväksi todettua menetelmää valmistajan valinnan mukaisesti.

Määrällisesti pienien erien, joiden lähtömateriaali on tarkkaan tunnettua ja materiaaliominaisuuksiltaan täysin tasalaatuista, sulaindeksin määrittäminen voitaisiin korvata tarkalla kuvauksella syöttöpanoksesta. Tarkalla kuvauksella tarkoitettaisiin tietoa lähtömateriaalin materiaaliyhteisyydestä ja sulaindeksistä.